…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

…БУРЯАД ҮНЭН

…-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 210 (13526)
1971 оной сентябриин 5, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

…СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ СААШАДАА …ЛАМ ҺАЙНААР ЭМХИДХЭХЭ ТУХАЙ

КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол

…ис мүрысөө улам сааша… тэрэниие бүри һай… …дхэдэг болохо гээшэ …XXIV съездын табиһан …номическа, социально… …хүгжэлтын хараа тү… …тай һайнаар бэелүүл… …ын шухала эрхэ нүхэ… …жэ КПСС-эй ЦК онсо… …лэнэ.

… хадаа социалис, мүн …байгуулалтын бүхы ша… …ниитын зохёохы эдэбхи …жөөхэ, социалис коллек… …эмхидхэн бүридүүлхэ …рга зэбсэг байһан, бай… …рэ хадаа үйлэдбэрил… …дэбжээхэ, үйлэдбэриин …удые нарижуулан һай… … ажалшадые хүмүү… …йлэдбэриие хүтэлхэ хэ… …ние хабаадуулха ашаг … арга метод хододоо … Социалис мүрысөөн … дунда ажалай эдэбхи …зохёохы хэшээл бадаруул… …миллион түрүүшүүлые, … үүсхэгшэдые, уралан …шад ба ухаалан зохёог… …ружүүлдэг юм. «Манай … социализмын илан … ушар хүн түрэлтэнэй …энһээ урагша үзэгдөө… …ын ажалай эдэбхи үүс… …новска хүдэлөө, ажал… …нис ёһоор хандахын тү… … болон бусад эдэбхи …эн байха юм,— гэжэ …XXIV съездэ КПСС-эй …эн тоосоото элидхэл до… Л. И. Брежнев тэмдэглээ …эрһэн табан жэлдэ энэ … шэнэ эдэбхи үүсхэл …йна. Ажалай мүрысөөн …бүгэдэ арадай шэнжэ тү… …онхой».

… XXIV съездын шиид… … ажалшадай шэнэ эршэ … эдэбхи хэшээлэй хү… … үүсхээ. Һүүлшын … турша соо туйлагдаһан …ануудта, съездын урда … социалис мүрысөө… …шэлдэ түшэглэн, ара… … бүхы һалбаринуудай … XXIV съездын …үдээр табигдаһан …тэсэб, даалгабаринуудые …гаар дүүргэхын түлөө … орёлсонхой. Бүхы орон … предприятинуудай кол… … 1971 ондо түсэбһөө га… … миллиард түхэригэй про… … продукци үйлэдбэри…

…лөөд худалдаха гэһэн уялга абанхай.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө москвагайхид ба ленинградайхидай үүсхэлээр дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөе, металл улам ехээр гаргадаг болохын, тэрэнэй сортамент үргэдхэхын, шанарынь һайжаруулхын түлөө; Магнитогорско ба Балхашска комбинадуудай металлургнуудай патриотическа үүсхэл; ажалай үлэмжэ ехэ бүтээсын, предприятинууд болон агрегадуудай түсэбөөр хараалагдаһан хүсые болзорһоонь урид ашаглахын түлөө Донбассай ба Кузбассай шахтёрнуудай; ажалай процессүүдые үргэлжэдэнь нарижуулан һайжаруулха тушаа Новосибирскын предприятинуудай, хүдэлдэг хүнүүдэй тооe олошоруулангүйгөөр продукци ехээр гаргадаг болохын түлөө Щекинскэ химическэ комбинадай коллективэй; бүтээн гаргадаг продукциин шанар дээшэлүүлхын түлөө Саратовска областиин ажалшадай, арадай хэрэглэмжын зүйлнүүдые улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохын түлөө Ураалай машина бүтээгшэдэй болон эдэ эд бараа үйлэдбэрилхын тула шэнэ завод, фабрикануудые болзорһоонь урид ашаглалгада оруулхын түлөө Смоленскын барилгашадай; даабариһаа үлүү ехэ түсэб-уялгануудые зохёон табяад, амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан Ивановска областиин бүд нэхэгшэдэй; нэмэлтэ ашаа шэрэхын тула вагонно паркын арга нөөсэ ашаглахын түлөө Баруун Сибириин магистралиин түмэр замшадай; ороохо таряа, мал ажалай ашаг шэмэ ехээр абадаг болохын түлөө Украинын, Казахстанай, Литвагай, Кубаниин болон ороной бусад районуудай хүдөө ажахын ажалшадай патриотическа үүсхэлые КПСС-эй ЦК үндэрөөр сэгнэнэ.

Хүдэлмэриин газар дээрэ ажалай бүтээсые үргэлжэдэнь дээшэлүүлхэ түсэбэй ёһоор үйлэдбэриин даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Минскын, Тбилисиин, Ташкентын, Ригын, Свердловскын, Горькиин, Новосибирскын болон бусад промышленна түбүүдтэ дэлгэрһэн хүдэлөөе дэмжэмээр, дэлгэрүүлмээр юм. Үргэлжэдэнь табигдаһан нэгэдхэмэл түсэбүүд хадаа түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һэльбэхэ, бүтээсэ ехэтэй зэр зэмсэг, инструментнүүдые, оньһожоруулгын ба га зэмсэг хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэ, технологиие нарижуулан һайжаруулха, ажалай саг алмаха, эрдэм ухаанай заабариин ёһоор ажалаа эмхидхэхэ, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ ба дүтэрхы ажалай хэдэн мэргэжэл шудалха ябадал хараалдаг юм. Эдэ түсэбүүд хадаа үйлэдбэриин дотоодын арга нөөсэнүүдые бэдэрэн олохо, ашаглаха хэрэгтэ ажалшадые хабаадуулха нүлөө ехэтэй арга зэбсэг, хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй болон үйлэдбэриие хүтэлбэрилэгшэдэй өөһэд хоорондын уялгануудай бодото түхэл шэнжэнь, тэдэнэй хамтынь ажалай договор мүн болоно.

Мэргэжэлэйнь талаар эмхидхэгдэдэг конкурснууд, научно-техническэ зохёохы ажалай выставкэнүүд, «Түсэбтэ табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ёһоной ажал, эрдэм мэргэжэл, хүсэл эрмэлзэл зорюулая» гэһэн олониитын хүдэлөөн залуушуулай социалис мүрысөөндэ хабаадалсалгын ашаг үрэ ехэтэй түхэл маягынь болоно.

Үйлэдбэриие дэбжээхын, соёлой-ажаһуудалай, мүн гэр байрануудай барилгые һайжаруулхын, ажалшадые һайнаар хангадаг болохын, городууд болон хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө республиканудай, хизаарнуудай, областьнуудай хоорондо мүрысөөн улам бүри үргэнөөр дэлгэрдэг болоjо байна.

Гэхэтэй хамта техническэ дэбжэлтые түргэдхэлгын үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриие али бүхы талаһаань ашаг үрэтэй болгохо, тэрэнэй ашаг үрыень дээшэлүүлхэ гэһэн партиин XXIV съездын хараа шугамые бэелүүлхэ гээшэ социалис мүрысөө улам саашадань нарижуулан һайжаруулха, тэрэниие эмхидхэлгэдэ бии байгаа дутуу дунда зүйлнүүдые усадхаха гэһэн түрүүшын ээлжээнэй зорилго болгон, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой болон ажахын органуудай үмэнэ табина.

Партийна ба профсоюзна олохон органууд социалис мүрысөөнэй гол удхада гүнзэгыгөөр хамааралсанагүй, экономикын хүгжэлтын мүнөө үеын шатада, нэн түрүүн арадай ажахын бүхы һалбаринуудта научно-техническэ дэбжэлтын ёһоор улам ехээр табигдажа байгаа эрилтэнүүдые хараадаа абанагүй. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ябадал түргэдхэхэ, шэнэ техникэ, продукциин шэнэ зүйлнүүдые бии болгохо, ашаглаха, тэдэнэй шанарыень һайжаруулха, эрдэм ухаанай заабариин ёһоор ажалаа эмхидхэхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, хамжан ажаллалгын зүйлнүүдые бүтээн ябуулха уялгаяа саг соонь дүүргэлгэдэ, ажалай болон ниитын журам бэхижүүлгэдэ, хүдэлмэрилэгшэдэй тооe олошоруулангүй, үйлэдбэриин хараалагдаһан хэм хэмжээ туйлаха хэрэгтэ мүрысэгшэдэй хүсэлэл оролдолго хүсэд зорюулагданагүй.

Промышленностиин, барилгын ба транспортын хэдэ хэдэн предприятинууд дээрэ үйлэдбэриин нөөсэ, арга боломжо элирүүлхэ, тэрэниие гүйсэд һайнаар хэрэглэхэ хэрэгтэ мүрысөөн дутамагаар зорюулагдана. Үйлэдбэридэ сэхэ хабаатай бэшэ предприяти ба эмхи зургаануудта ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха, тэрэнэй культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүрысөөн гүйсэд зорюулагданагүй.

Үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые олоор хабаадуулха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл, ухаан бодол бадаргаха ябадалда социалис мүрысөөнэй социальна ба хүмүүжүүлхы үүргэтэй байһые зарим партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинууд, совет ба ажахын эмхинүүд хэрэгсээнэгүй. Предприятинууд, колхозууд цехүүд, бригадануудай, мүн хүдэлмэришэд болон колхознигуудай хоорондо мүрысөөнэй хамтын договор баталха дүй дүршэл гүйсэд һайнаар дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Мүрысөөнэй демократическа ёһо гуримуудые эбдэһэн ушарнууд үзэгдэнэ. Социалис мүрысөөнэй, коллективүүдэй социалис уялгануудай гурим зохёохо, тэдэнэй дүүргэлтые шалгаха, мүрысөөнэй дүн гаргаха хэрэгтэ хүдэлмэришэд, колхознигууд болон алба хаагшадые партийна, профсоюзай ба ажахын хүтэлбэрилэгшэд олоор хабаадуулнагүй. Мүрысөө эмхидхэлгын асуудалнууд хүдэлмэришэд болон колхознигуудай суглаанууд дээрэ хаа-яа зүбшэгдэнэ.

Мүрысөөндэ хабаадагшадые урмашуулга нилээд дутагдалтай байһаар. Зарим предприятинуудтахи ажалшадые материальна талаарнь урмашуулха фонднууд мүрысөөнэй гурим ба дүнгүүдтэй ёһотоор холбогдоногүй. Коллективэй гү, али ажалшанай оруулһан ажалай хубитые гүйсэд һайнаар хараада абангүй мүрысөөнэй дүнгөөр шагнал үгэдэг ябадал дайралдана. Ажалшадые моральна талаарнь урмашуулха хэрэгтэ дутагдалнууд ушарна, энэ талаар тогтоогдоһон гуримые хазагайруулха ябадал үзэгдэнэ. Материальна урмашуулга моральна урмашуулгатай заримдаа зохилдуулан тааруулагданагүй. Дамжуулгын Улаан туг, Хүндэлэлэй грамота ба шагнал барюулха, мүрысөөндэ илагшадые Хүндэлэлэй самбар ба дэбтэртэ бэшэхэ ябадал ёһын тэдысэ, олониитэдэ дуулгагдангүйгөөр үнгэршэнэ. Коммунис ажалай коллективүүдэй ба ударнигуудай нэрэ соло олгохо хэрэг олон коллективүүдтэ шанга эрилтэгүйгөөр үнгэргэгдэнэ.

Түрүү дүй дүршэл шэнжэлхэ ба нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн дутагдалнууд бии гэжэ КПСС-эй ЦК тэмдэглэнэ. Үйлэдбэри ба ажал эмхидхэлгын түрүү дүршэл олон ушарта удаан саг соо нэгэ предприятиһаа сааша гаранагүй, түсэб зохёохо ба баталха үедэ тиимэ дүршэл хараада абтанагүй. Гэхэтэй хамта шэнэ үүсхэлнүүдэй экономическа ашаг үрэ гүйсэд элирүүлэгдэнгүй, нютаг нютагай эрхэ байдал хараада абтангүй тэдэниие нэбтэрүүлхээр һанамжалан дурадхагдана. Зарим министерствэнүүд ба албан зургаанууд, профсоюзуудай центральна комитедүүд ба соведүүд түрүү коллективүүдэй, тус тус хүдэлмэришэдэй дүй дүршэл шэнжэлэн үзэхэ, нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри хүсэд һайнаар эмхидхэнэгүй, түрүүшүүлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ багаар табина.

Социалис мүрысөөнэй теоретическэ асуудалнууд хүсэд тодорхойлогдоногүй, мүрысөө эмхидхэхэ дүй дүршэлые литература ба хэблэл багаар харуулна, эдэ асуудалнууд радио болон телевиденеэр үсөөн дамжуулагдана, мүн СССР-эй

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта.)

Советскэ Союзай Коммунис партиин Кабардино-Балкариин областной комитедтэ
Кабардино-Балкариин Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй Президиумдэ
Кабардино-Балкариин АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Кабардино-Балкариин Автономито Совет Социалис Республикын анхан байгуулагдаһаар табин жэлэй ойн гайхамшаг һайндэрөөр, тус республикын Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһантай дашарамдуулан, Кабардино-Балкариин хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенциие, бүхы ажалшадые халуунаар амаршалан, баяр хүргэнэ.

Агууехэ Октябриин социалис революци кабардино-балкар арадай хуби заяае үндэһөөрнь хубилгаһан, манай ороной бусад арадуудтал адляар социальна ба национальна дарлалтаһаа сүлөөрхэ ябадал тэрээндэ хангаһан, гүрэнэй, ажахын ба соёлой байгуулалтын талаар хизааргүй ехэ арга боломжонуудые олгоһон байна. Кабардино-Балкариин АССР-эй ажалшад Коммунис партиин хүтэлбэреэр алдарта һайхан түүхэтэ замаар ябажа ерээ, Совет засаг тогтоохын түлөө шэн габьяатайгаар тэмсээ, граждан дайнай ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнууд дээрэ эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаа, мүнөө аха дүү совет арадуудай нэгэдэмэл интернациональна бүлэ дотор коммунис байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байнхай.

СССР-эй бүхы арадуудай аха дүү ёһоной туһаламжын, нягта харилсаа холбооной ашаар Кабардино-Балкари экономическа ба соёлой хүгжэлтын хэрэгтэ үнгэрһэн табин жэлэй турша соо ехэ амжалтануудые туйлаа. Совет засагай жэлнүүдтэ республика доторнь мүнөө сагай машина бүтээлгын, металлургическа, прибор бүтээлгын, электротехническэ, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность эмхидхэн байгуулагдаа. Хүдөө ажахын талаар угаа ехэ хубилалтанууд болонхой. Республикын колхозууд, совхозууд ороохо таряа ургуулдаг, мяха, һү абадаг томо ажахынууд болоо. Эдэнь гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбүүдээ жэл бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

Гэгээрэл, эрдэм наука, литература болон искусство үргэн ехээр хүгжөө, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай ба интеллигенциин үндэһэн кадрнууд урган дэбжээ. Республикын хото ба хүдөө нютагуудтахи ажалшадай баян дэлгэр, болбосон байдал саг үргэлжэ хүгжэн һалбарна.

Хаанта Россиин гээгдэнги заха хизаар байһанаа Совет засагай жэлнүүдтэ һалбаран мандаһан социалис республика болгошо Кабардино-Балкариин жэшээ Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын бодото дээрээ бэелжэ байһыень эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Кабардино-Балкариин АССР-эй ажалшад партийна организациин хүтэлбэреэр экономико болон соёлоо улам хүгжөөн дэбжээхын түлөө саашадаашье оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэхэ, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ ябуулгада, манай орон дотор коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха гэжэ батаар этигэнхэй байһанаа Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Кабардино-Балкариин Автономито Совет Социалис Республика мандаха болтогой!

Манай агууехэ Эхэ орон — Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Совет арадые Ленинэй зааһан замаар, коммунизмын илалта тээшэ найдамтай хүтэлэн жолоодогшо Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ	СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ	СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

1971 оной сентябриин 1.

ГУРБАН ОРДЕНТО РЕСПУБЛИКЫН БАЯРАЙ НАЙР

НАЛЬЧИК. (ТАСС-ай корр). Сентябриин 3-най үдэр Кабардино-Балкариин нютаг нуга бүхэндэ һайндэрэй баяр зугаа болобо. Эндэхи арад зон Кабардино-Балкариин Автономито Совет Социалис Республикын анхан тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойн алдарта һайндэрые тэмдэглээ.

Энэ ехэ, баясхаланта найрта КПСС-эй Кабардино-Балкариин обкомой, Автономито Республикын Верховно Соведэй баярай суглаан зорюулагдаба.

Хүндэтэ президиумдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое ехэ дэбжэлтэтэйгээр, нэгэн һаналтайгаар һунгаа.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. А. Ясновто** үгэ үгтөө. Кабардино-Балкариин ажалшад Коммунис партиин ударидалгаар, манай ороной бүхы арадуудай аха дүү ёһоной туһаламжаар хэтэ заяанайнгаа гээгдэлые Совет засагай жэлнүүдтэ усадхан зайсуулһан, экономико болон соёлоо хүгжөөхэ, арад зоной байдал улам һайжаруулха хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Эдэ бүхы амжалтануудынь партиин ленинскэ национальна политикын бэелүүлэгдэһэнэй аша үрэ мүн гэжэ нүхэр Яснов үгэ дотороо онсолон тэмдэглэбэ.

Ленинэй хоёр орденоор республикынь шагнагдаһан ушар эндэхи арад зоной алдарта хэрэгүүдэй эли тодо гэршэ болоно.

М. А. Яснов Кабардино-Балкариин Республикые Октябриин Революциин орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншан соносхоо. Тиигээд сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, республикын тугта шагнал хайрыень хадаба.

Кабардино-Балкариин АССР-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые суглаанда хабаадагшад үни удаан альга ташалгаар угтаа.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **Т. К. Мальбаков** республикын ойн баярта зорюулагдаһан элидхэл хэбэ.

Аха дүү республикануудһаа, хизаарнууд болон областьнуудһаа ерэһэн айлшад амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаба.

ХОТЫН ТУГ ДЭЭРЭ ОРДЕН ЯЛАРНА
Калугада баярай һайндэр болобо

КАЛУГА. (ТАСС). Космонавтикын эхэ нютаг гэжэ бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоһон, Ока мүрэнэй оршондохи ородой үнинэй хото һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй байба. Калуга зургаан зуун жэлэйнгээ ойн баярые сентябриин 3-да тэмдэглээ. Энэнь хотын ажалшадта хоёр дабхар баяр асарба. Калуга ажахын ба соёлой байгуулалтадаа, табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ амжалтануудые туйлаһанай түлөө Эхэ ороной дээдэ шагнал хайрада хүртэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

Эндэ сугларагшад КПСС-эй ЦК-гай секретарь, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцевые халуунаар угтаба.

Нүхэр **М. С. Соломенцев** үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, Калугые шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншан соносхоод, Ажалай Улаан Тугай ордениие сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро хотын тугта хадаа.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг баталан абаба.

…ГУУ ОКТЯБРИИН 54-дэхи ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

…рьёогой механизаторнуудай үүсхэл дэмжэнэбди

…ҮРГЭНЭРҺӨӨ ГЭЭГДЭХЭГҮЙГӨӨР

…ай таряа хуряалга тон …эйгээр ябуулагдажа … үдэрэй хура бороо … хүсэд эдеэшүүлнэгүй, … ургалтые гэдэргэ тата…

…гта шэнэ ургасаяа түр… …рэтэдэ оруулангүй ху… …аа гэһэн уряалтайгаар … Борьёогой совхозой …рнууд, мэргэжэлтэд …йна. Тэрэниие мэ… …үүднай халуунаар дэм… …рһээ гээгдэхэгүй… …лаха гэжэ шиидэбэ.

… ондо зарим ургаса… …ртэ абтажа, дүн хамта … таряан хуряалдаха … үедэ 1500 гектар та… …лан хадаад, нэгэшье …нь суглуулжа абаагүй … Юуб гэхэдэ, һүүлэй … үдэр бүри тооной бо… … байна.

… таряагаа хурданаар ху… …ха арга бидэндэ бии. 56 … һахгдаад, хуряалгада …эй. Таряанайшье га… … бэшэ, гектарай 12 … дээшэ ургаса абтаха …агдана.

… дээрэ поточно арга …, комбайнуудаа бү… …р хүдэлгэхэбди. Та… … жаткаар амяарлан …-4 комбайнһаа бүридэ… һэн гурбан бүлэг эмхидхэгдэнхэй.

Эдэ бүлэгүүдэй хадаһан таряае суглуулан сохихо мүн лэ гурбан бүлэг комбайн зэһэгдэнхэй. Энэ бүлэгүүдтэ 11—12 комбайн табигданхай.

Таряанайнгаа ногооншог, хүсэд хатуу эдеэтэй болоогүй байһые хараада абажа ,тэрэнээ бүхыдэнь амяарлан хуряаха гэжэ хэлсээбди. Хура бороогой һаатуулаагүй һаа, таряагаа хүдэлмэриин 20 үдэртэ хуряажа, сүм дүүргэхээр хараалнабди.

Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө комбайнернуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Энэ мүрысөөндэ үнинэй комбайнер Иван Алексеевич Плюснин, залуу механизатор нүхэр Чернов гэгшэд эрхимлэжэ ябана.

Совхозой дирекци, партком комбайнернуудые материальна болон моральна талаарнь урмашуулха тусхай хэмжээнүүдые хараалһан байна. Сезон дотор 300 гектарһаа дээшэ таряа хадаһан комбайнернуудта Хүндэлэлэй грамота, ехэ мүнгэн шан барюулагдаха юм.

Таряа хурлалгада табигдаһан машинануудые заашье һаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула техническэ туһаламжа ажаллажа байһан газартань хүргэгдэнэ. Мүн комбайнуудта тоһо, түлишэнь поли дээрэ хэгдэнэ.

Мүнөө жэл совхознай гүрэндөө 9500 центнер таряа тушааха түсэбтэй. Энэ түсэбөө заабол дүүргэхэ хүсэлтэйбди.

Комбайнуудай поли дээрэһээ гарахалаар лэ тэндэ һолоомо суглуулха, намарай паар хахалха отрядууд табигдаха юм. Тиигэжэ бүхы хүдэлмэри хойно хойноһоо таһалдалгүйгөөр ябуулагдаха байна.

П. ТАРАБУКИН,
«Октябрьский» совхозой директор.
О. ДАНИЛОВ,
совхозой главна агроном.

Энэ зураг дээрэ Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой һаалиин нэгэдэхи фермын үнинэй һаалишан Мария Бадмажаповае харанат. Энэ нүхэр даажа абаһан 24 үнеэнһээ үдэр бүри 170—180 килограмм һү һаажа, абаһан уялгаяа амжалтатай бэелүүлнэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭ

Агууехэ Октябриин 54-дэхи жэлэй ойе ажалай үндэр туйлалтануудаар угтаха гэһэн Москва, Ленинград хотонуудай ажалшадай гаргаһан шэнэ үүсхэл хаа хаанагүй халуунаар дэмжэгдэнэ. «Забайкаллес» комбинадай Шулуутайн леспромхозой модошод байгша оной эхинһээ эмхитэйгээр ажаллана. Эдэнэр найма һарын даабариһаа гадуур 8 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, комбинат соогоо эрхимлэбэ. Энэ түрүү коллектив Октябриин 54-дэхи жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тулада абаһан уялгаяа шэнэлээд, бүри эршэмтэйгээр шармайн хүдэлжэ оробо.

Ажалай түрүүшүүл тракторист Т. Е. Марков, жолоошод Г. В. Терентьев, В. М. Шилов гэгшэд түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Ойн баярай һайндэр болотор Шулуутайн леспромхозой модошод ехэ модо бэлэдхэхээр зоригжонхой.

И. ТЮРНЕВ.

…ТААЛДА …РТЭБЭ

Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумэй гурбадахи курсын бүлэг студентнэр Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой үбһэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэрэй хүсөөр 1600 центнер эрхим шанартай үбһэн һурилэгдөө. Ажалһаа тунхарихагүй бэрхэ хүбүүд ,басагад байһан тула тэдэнэр нютагай хүн зоной һайшаал магтаалда хүртөө.

— Шадахагүйб гэһэн шалтаг бариад залхууржа байдаггүй, хүнэй хэлэһэн тээшэ ябадаг, үгэ дууламгай, урагшаа һанаатай залуушуул даа. Ниитын малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, манай совхозой үбһэшэдтэ нилээд туһаламжа үзүүлээ. Жэшээлхэдэ, энэ бүлэгэй студентнэр эхир басагад Ольга, Люба Строгановатан, Г. Кожевникова, Х. Мункуева, А. Белоусов болон бусад эрхим һайнаар ажаллажа, нютагай залуушуулда ажалай үльгэр жэшээ харуулаа,— гэжэ тус совхозой главна агроном Б. Родионов студентнэрые магтан хөөрэнэ.

П. УГРЮМОВ.

Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээндэ гар табигдаба

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээндэ гар табилгын ёһолол эндэ болобо. Энэ хэлсээн дүрбэн гүрэнэй элшэн сайдуудай хөөрэлдөөнүүдэй үедэ туйлагдаһан байна. СССР-эй элшэн сайд П. А. Абросимов, США-гай элшэн сайд К. Раш, Великобританиин элшэн сайд Р. Джедлинг, Франциин элшэн сайд Ж-В. Сованьярг гэгшэд өөһэдынгөө правительствануудай үмэнэһөө тус документдэ гар табиба.

Дүрбэн гүрэнэй элшэн сайдууд документдэ гар табиһанай һүүлээр тобшохон үгэнүүдые хэлэхэдээ, энэ хэлсээн эб найрамдалай хэрэгтэ, Европодохи түгшүүрилтэ байдал һуларуулха ябадалда туһа хүргэхэ гэһэн адли һанал бодолтой байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Тус хэлсээн Европын политическэ ажабайдалдахи, уласхоорондын бүхы харилсаандахи шухала шата болохонь дамжаггүй гэжэ П. А. Абросимов тэмдэглээ. Уласхоорондын эгээл орёо бэрхэтэй асуудалнуудай нэгэн тушаа үгэеэ ойлголсохо ябадал туйлагдаба. Энэ асуудалаар хори гаран жэлэй турша соо арсалдаанууд ба зүришэлдөөнүүдшье нэгэнтэ бэшэ гараһан байха.

Хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые Советскэ правительство яһала болохотойдо тоолоно, дүрбэн талын хэлсээндэ гар табиһан ушарые Европын түбтэхи аюулгүй байдал ба эб найрамдал бэхижүүлхэ шэглэлтэй шухала алхамда тоолоно гээд мэдүүлхые намда даалгаа гэжэ П. А. Абросимов хэлэбэ.

Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад, тэрэшэлэн немец ба гадаадын журналистнууд гар табилгын ёһололдо байлсаа.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ СААШАДАА УЛАМ ҺАЙНААР ЭМХИДХЭХЭ ТУХАЙ

КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюуртá).

союзна республикануудай, область болон хизаарнуудай арадай ажахын туйлалтануудай выставкэнүүдтэ һайнаар харуулагданагүй.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоохонь:

1. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө, арадай ажахын түсэб ба даабаринуудые дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, олониитын эдэбхи үүсхэл саашадань бадаруулан хүгжөөхэ хэрэгые партийна, Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй шухалын шухала зорилго гэжэ тоолохо.

Научно-техническэ революциин үедэхи социалис мүрысөөн арадай ажахые хүгжөөхэ, ажалшадые хүмүүжүүлхэ талаар шухала үүргэтэй байха зэргэтэй. Ажалай бүтээсэ али болохоор дээшэлүүлхэ, ниитын үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэй болгохо — ажалай гаргашануудые бага болгохо, түүхэй эд ба материалай нөөсэ гамнаха, тэрэниие үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин фонд ба капитальна һомололго зүбөөр ашаглаха хэрэгтэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл зорюулха гээшэ социалис мүрысөөнэй гол шэглэл болохо ёһотой. Промышленна ба хүдөө ажахын эрхим шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха, арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүри элбэгжүүлхын тула коллективүүдэй үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ хэрэгтэй.

Научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэгтэ ажалшадые эдэбхи ехэтэйгээр хабаадуулга бүхы хэмжээгээр хангаха шухала байһаниие КПСС-эй ЦК онсолон тэмдэглэнэ. Үйлэдбэриин ба научна коллектив бүхэндэхи зохёон байгуулха хэрэгтэ олоороо хабаадаха эрхэ байдал заатагүй бии болгохо, техническэ ба эрдэм ухаанай талаар хуушаржа, таарахаяа болиһон ушар байдалые усадхаха шухала. Ажалдаа ехэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэлэй үнэхөөрөө зохёон байгуулхы удха шэнжые зайлашагүй нүхэсэл болгон, ажалаа эрдэм ухаанай заабариин ёһоор эмхидхэлгые улам һайжаруулгада мүрысөөн туһалха ёһотой.

Шэнэ техникэ ба түрүү технологи зохёон хэрэглэхэ болзорые хороохо, хүдэлжэ байһан предприятинуудай ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ, үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха болзорые түргэдхэлгэдэ, үйлэдбэридэ урлан нарижуулга үргэнөөр хэрэглэхэ ба тэрэниие комплексно аргаар оньһожоруулха, автоматизацилгада, түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һайжаруулгада, ажалай, үйлэдбэри ба хүтэлбэриин эмхидхэл һайжаруулгада, предприятинуудай хүдэлмэриие эмхи гуримтай, нягта нарин болгохо хэрэгтэ промышленна предприятинуудай, транспорт ба барилгын, научна шэнжэлгын, проектнэ ба конструкторска организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэн элсүүлэгдэхэ ёһотой.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэреэ хүгжөөхэ ба продукциин өөрынь үные хямдаруулхын, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын, мал ажалай ашаг үрэ дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын, малай тэжээл ехээр бэлэдхэн абахын, колхоз, совхозуудай материально-техническэ бааза бэхижүүлхын, үйлэдбэри түргөөр электрификацилха ба химизацилхын, газараа элдүүрилэн шанаржуулхын, техникэ болон ажалай нөөсэ ашаглалгые һайжаруулхын түлөө шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Хангалгын талаар социалис мүрысөөн хадаа ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалгые арадай ажахын индустриальна һалбари болгохо, хүн зоной эрилтэ хангаха хүдэлмэриие үндэр культуратай болгохо, совет хүнүүдэй бүхы эрилтые гүйсэд һайнаар хангахэ шэглэлтэй байха зэргэтэй.

2. Ажалшадай өөһэдынь зохёон байгуулха хэрэг байһан социалис мүрысөөнэй демократическа үндэһэ һуури хүгжөөхые, мүрысөө эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр, албан хойрогоор хандаха ушарые эрид шууд усадхахые, мүрысөөнэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалша коллективүүдэй үүргэ бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхые, мүрысөө эмхидхэхэ талаар ленинскэ ёһо гурим — олондо соносхохо үрэ дүн сасуулха, дүй дүршэл бодото һайнаар хэрэглэлгэ эрид шууд бэелүүлхыень КПСС-эй ЦК партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой ба ажахын органуудые уялгална. Мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ урмашуулгын хэмжээнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, илангаяа моральна урмашуулгада анхарал ехээр табиха тон шухала. Эдэ урмашуулганууд коммунизм байгуулгын үедэ манай урагшаа дабшаха гол хүсэнүүдые тодорхойлжо үгэнэ.

Ажал хэдэг хүн бүхэниие коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ, эдэбхи үүсхэл саашань хүгжөөлгэдэ, хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлгэдэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые олоор хабаадуулгада, хүнүүдые үнэн сэхээр хүмүүжүүлгэдэ, бэе бэедээ нүхэрэй ёһоор туһалалсалга ба ажалай журам, эмхидхэл бэелүүлгэдэ социалис мүрысөө хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ шухала.

Ажал хэдэг хүн бүхэниие өөрынгөө коллективтэ дуратайгаар, хүдэлдэг газарайнгаа нэрэ хүндэдэ харюусалга ехэтэйгээр, мэргэжэлээрээ омогорходог байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Партийна болон ажахын органууд, профсоюзай ба комсомолой организацинууд ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөө үргэнөөр дэмжэхэ, энэ хүдэлөөнэй дүй дүршэлые социалис мүрысөөнэй бүхы аргануудта хэрэглэхэ, коммунис ажалай коллектив болон ударнигуудай нэрэ зэргэ олгохо хэрэгтэ эрилтэ ехэтэйгээр хандаха уялгатай. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн коллектив болон хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа үндэр амжалта туйлаха, шадабари мэргэжэлээ, культурно-техническэ хэмжээгээ дээшэлүүлхэ ба коммунис ёһо гурим сахиха хэрэгтэ жэшээ харуулха зэргэтэй. Коммунис ажалай һургуулинуудта али болохо туһаламжа үзүүлхэ шухала.

3. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар энэ тогтоол соо заагдаһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ абахыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайком, обком, горком, окружком, райкомуудта, партийна эхин организацинуудта, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, министерство болон ведомствэнүүдтэ, ВЦСПС-тэ, профсоюзуудай Центральна Комитедүүд ба Соведүүдтэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да дурадхаха. Хубиин ба коллективнэ түсэбүүдые зохёолго, мэргэжэлэй талаар мүрысөө, олон станок дээрэ ажаллагшадай хүдэлөө, дүй дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэд ба колхознигуудай залуушуулые шефтээ абалга, эрхим шадабариин талаар конкурснуудые, үйлэдбэриин нөөсэ элирхэйлхэ талаар ниитын харалга, хүн бүхэнэй арьбалалта алмалтын бүридхэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ. Социалис мүрысөөгөөр хэгдэдэг договорой үндэһэ бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ, хүдэлмэришэд, колхознигууд, бригаданууд, дүтэрхы үйлэдбэритэй предприятинуудай коллективүүдэй хоорондо, барилгашад, хабсаргагшад ба транспортна организацинуудай хоорондо, үйлэдбэриин нэгэдэл ба фирмэнүүдэй хоорондо, тэрэшэлэн научна шэнжэлгын, проектнэ ба проектно-конструкторска организацинуудай хоорондо мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ; элдэб мэргэжэлтэй ажалшадай дунда мүрысөө эмхидхэхэдээ, хэдэг ажалайнь онсо илгаа хараада абаха.

Социалис уялга тодорхойлхо гурим улам һайжаруулха. Үйлэдбэри хүгжөөлгөөр түсэбтэ болзор соо предприяти ба һалбаринуудай үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые үндэһэ болгон, коллективүүдэй социалис уялганууд абтаха ёһотой. Тэрэ уялганууд соо хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадай хубиин уялганууд хараада абтажа, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл ба дүй дүршэл ажалшадые зохёон байгуулха хэрэгтэ, үйлэдбэридэ бии байһан нөөсэ ба арга боломжонуудые һайнаар ашаглаха хэрэгтэ элсүүлхэ болоно. Зарим предприяти, министерство ба ведомствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин горитой нөөсэ ба арга боломжо нюудаг, түсэбтэ оруулдаггүй, харин һүүлдэнь дээшэлүүлэгдэһэн уялга абадаг байна. Энэ ушарһаа түсэб зохёолгодо, материально-техническэ талаар хангалгада элдэб бэрхэшээл тохёолдоно, хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ муу нүлөө үзүүлнэ. Эдэ дутагдалнуудые эрид шууд буруушааха хэрэгтэй. Элдэб коллективүүдэй мүрысөөнэй дүн сасуулхадаа, нэн түрүүн абаһан ба дүүргэһэн түсэбүүдэйнь хэр зэргэ ехэ байһыень, мүн үйлэдбэриин гаргашануудай хэмжээень хараада абаха шухала.

4. Социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргэ ба харюусалгыень дээшэлүүлхэ шухала гэжэ КПСС-эй ЦК партийна, профсоюзна ба совет органуудай, министерствэнүүд болон зургаануудай анхарал хандуулна.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд хадаа ажалшан бүхэнэй абаһан уялгана дүүргэхээр, хаба шадабаряа хүсэд харуулхаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахынь тулада эмхидхэлэй-техническэ болон экономическа арга шухала арга нүхэсэлнүүдые бии болгохо уялгатай. Олониитын үүсхэлээр урган бии болоһон хамаг бүхы шэнэ юумэнүүдые саг соонь ажаглан абаха, дэмжэхэ, түрүүшүүлэй болон эрхим коллективүүдэй туйлаһан туйлалтануудые дэлгэрүүлхын тула ашаг үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха, хүдэлмэришэд, колхознигууд ба алба хаагшадай мэргэжэлэйнгээ талаар эрдэмээ дээшэлүүлхэ тухайнь саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргаха шухала.

Предприятинуудай инженернүүд, технигүүд ба экономистнууд, колхоз болон совхозуудай мэргэжэлтэд хадаа үйлэдбэриин нөөсэнүүдые бэдэрэлгэдэ, ашаглалгада, мүрысэгшэдэй уялгануудые технико-экономическа талаарнь баримталгада, хүн бүхэнэй ажалые һайнаар эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, хүдэлмэришэд ба колхознигуудай техническэ эдэбхи үүсхэлые хүгжөөн бадаруулха, тэдэнэй дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ, социалис уялгануудыень бэелүүлгэдэ али болохоор туһалха зэргэтэй. Тэдэнэр хадаа үйлэдбэриие техническэ талаарнь нарижуулан һайжаруулха, оронойнгоо болон хилын саанахи ажал ябуулгада үйлэдбэриин техникэ, технологи, ажал ба үйлэдбэри эмхидхэлгын талаар хэгдэжэ байһан бүхы түрүү юумэнүүдые шэнжэлхэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, колхоз болон совхозуудай экономическа хүдэлмэриин бүхы үрэ дүнгүүдые һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудые найруулан зохёохо ба бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёһотой.

5. Социалис мүрысөөндэ коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ, мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг һайжаруулхын тулада администрациин ажал ябуулгые хинаха эрхэеэ бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ, мүрысөө улам дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлхын тулада олониитын дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин бүхы арга методүүдые сүм хэрэглэхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ударидаха хэрэгтэ профсоюзуудай үүргэ дээшэлүүлхын тулада союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд болон райкомууд оролдохо ёһотой.

Профсоюзууд ажалшадай эдэбхи үүсхэл дэлгэрүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ онол аргануудые нарижуулан баяжуулха, тэрэнэй хүсэ нүлөө дээшэлүүлхэ үүргэтэй. Мүрысөө эмхидхэхэ, ажал хүдэлмэридөө коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөнэй, түрүү дүй дүршэл эрдэм-техникын болон экономическа эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ, ажалшадай дунда урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри хүгжөөхэ, эрдэм, техникын бүлгэмүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха асуудалнууд профсоюзна организаци бүхэнэй гол анхаралда байха ёһотой, хүдэлмэришэд болон колхознигуудай суглаанууд дээгүүр зүбшэн хэлсэгдэжэ байха зэргэтэй.

Ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө мүрысөөндэ, хүдэлөөндэ олониитэ залуушуулые, нэн түрүүн комсомолшуудые үргэнөөр хабаадуулха, хүбүүд, басагадай творческо эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, эдэнэрые ажал хүдэлмэридэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, арадай зөөридэ гамтайгаар хандахаар һургаха, техническэ дэбжэлтэ улам хурдадхахын, ажалые научнаар эмхидхэхэ хэрэг нэбтэрүүлхын тулада залуу хүдэлмэришэд, колхознигууд болон мэргэжэлтэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ гээшэ комсомолой профсоюзуудтай хамта бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго мүн. Тэрэшэлэн экономическа эрдэм шудалха, үйлэдбэриингөө мэргэжэл дээшэлүүлхэ, мүнөө үеын машина болон механизмуудые шудалха гэһэн залуушуулай хүсэл эрмэлзэл улам хүгжөөхэ, габшагай барилгануудые, мал ажалые, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие, худалдаа наймаан болон хангалгын албаниие комсомолой организацинуудай шефтээ абажа бэелүүлдэг хүдэлмэри һайжаруулха шухала.

6. ВЦСПС, СССР-эй Наукануудай академи, СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министерство, Ажалай болон салингай асуудалаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет социалис мүрысөө улам дэлгэрүүлхэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөе улам хүгжөөхэ хэрэгүүдэй тодорхой дүй дүршэл согсолхо ба эдэ асуудалнуудые теоретическэ талаһаань бүришье гүнзэгыгөөр тодорхойлхо хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

7. Центральна бол… тахи газетэнүүд, … дай редакцинуудта, … дио ба телевидени… газарнуудай хүтэлбэр… циалис мүрысөөнэй, … мунис ёһоор хандахы… дэлөөнэй асуудалнуу… һайнаар харуулха … нууд тухайда, үйлэдбэ… шүүл болон новаторну… доор, һонирхолтойгоо… саар харуулха, үүсхэл… дэй удха шанарые гүн… дэлбэлэн харуулха, … дээрэһээ тодорһон шэнэ… дые дэмжэн дэлгэрүүл… түрүү онол аргануудай … бэлхэ, мүрысөөнэй … экономическа болон … удха шанарые бүрин … харуулха, мүрысэгшэдэй … барисаа ходо эмхидх… мүрысөөнэй ябаса ту… үрэ дүнгүүд тухай, … амжалта, туйладаг … тухайда ажалшадта … мэдээсэхэ ёһотой. Эрх… тивүүд болон үйлэдбэр… шүүлэй хүдэлмэри ту… лэл, телевидени болон … ножурналнуудта найру… ха гээшэ олон түмэн… түрүү дүй дүршэлэй … гуули болохо ёһотой, … мэришэд, колхознигууд… шадые моральна тала… шуулгын шухала … байна.

8. Главвыставком … жэлэй даалгабаринууды… татайгаар бэелүүлхын, … мүрысөө эмхидхэхэ түрү… шэл дэлгэрүүлхын тула… нууд болон эрхим колле… туйлалтануудые харуулх… нүүдые СССР-эй ВДН… жо бэелүүлхэ ёһотой.

• • •

Манай Эхэ орон… мэришэд болон кол… инженернүүд, техни… дөө ажахын мэргэж… хаагшад, наука болон … хүдэлмэрилэгшэд, бү… шад социалис мүры… үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, … ажахын түсэбүүдые … XXIV съездын шиид… дые, коммунис байгуулга… ехэ зорилгонуудые амжал… дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы … лаа, эрдэм бэлигээ зори… гэжэ КПСС-эй ЦК найда…

КПСС-эй Централь…
Комите…

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭЛГЭ — ПАРТИЙНА ХИНАЛТАДА

Манай ороной экономическа болон социальна саашанхи хүгжэлтын асари ехэ түсэб КПСС-эй XXIV съезд хараалһан байна. Бүхы совет арадтаяа хамта Буряадай хүдөө ажахын институдай багшанар, студентнүүд съездын шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаажа, тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха юм.

Манай институт долоон мэргэжэлээр дээдэ эрдэмтэй кадрнуудые бэлдэнэ. Институт дүүргэгшэд эрдэмтэ агроном, эрдэмтэ агроном-почвовед, ветеринарна врач, эрдэмтэ зоотехник, инженер-механик, эрдэмтэ агроном-экономист, экономист-бухгалтер гэһэн мэргэжэл абана.

Наймадахи табан жэлэй туршада манай институт 2524 мэргэжэлтэдые бэлдээ. Гадна энэ үедэ 201 колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнүүд, хүдөө ажахын 1802 мэргэжэлтэд институдаймнай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ факультет дүүргээ. Гансахан 1970—1971 оной һуралсалай жэлдэ хүдөө ажахын 880 мэргэжэлтэд институдыемнай дүүргэжэ гараа. Ойрын жэлнүүдтэ бүри олон мэргэжэлтэдые бэлдэхэ аргатайбди. Мүнөө үедэ манай институдта 6000 гаран студент һуралсана.

Эрдэм бэлигтэй, хэхэ ажалаа һайн мэдэхэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ гээшэ маанадай гол зорилго гэжэ институдай бүхы коммунистнууд, булта хүдэлмэрилэгшэд хүсэд мэдэрнэ. Институдымнай дүүргэһэн хүнүүдэй мэргэжэл шадабаряар бидэнэрэй ажал сэгнэгдэхэ ха юм.

Тиимэһээ манай институдай партийна организаци (бүридхэлдэмнай 260 коммунистнууд байна) эрдэм шэнжэлэлгын, хүмүүжүүлгын, һуралсалай хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа ходо табиһаар. Коммунистнуудай хамааралсадаггүй хэрэг институдта үгы гэжэ хэлэбэл, алдуу болохогүй. Партийна суглаанууд дээрэ, институдай партийна комитедэй, факультедүүдэй партбюрогой заседанинууд дээрэ студентнүүдэй һуралсалай, хүмүүжүүлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг.

Студентнүүдые хүмүүжүүлгэдэ тэдэнэй һуралсал зүбөөр эмхидхэлгэ гол һуури эзэлнэ бшуу. Нээмэл лекци, лабораторно хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг болоо. Бүхы 45 кафедрада программна һуралсал нэбтэрүүлэгдээ. Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхын тулада үе-үе болоод лэ тусхай конференцинүүд үнгэргэгдэнэ. Иимэ конференцинүүд дээрэ уншагдаһан лекци, элидхэлнүүд хэблэгдэнэ.

Студентнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэ мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ илангаяа ехэ үүргэтэй. Ороной бусад дээдэ һургуулинуудай жэшээгээр манай институдта студентнүүдэй дунда ябуулха соёлой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха табан жэлэй түсэб табигданхай.

Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ студентнүүдэй дунда политическэ мэдээсэл, хөөрэлдөөнүүд хараалагдаһан сагтаа үнгэргэгдэжэ байгаа. Тиихэдэ иимэ хөөрэлдөөнүүдтэ республикын партийна болон совет органуудай хүтэлбэрилэгшэд, [illegible] институдай кафедрануудые даагшадые, ректорадай хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулхые партийна комитет оролдоо. КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайвода, республикын культурын министр И. Н. Нимаев, элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева болон бусад хүтэлбэрилхы тушаалтад манай институдай студентнэртэй уулзаһан байна. Студентнүүдэй дунда ниитын хүдэлмэри нилээд һайжараа, тэдэнэр уран һайханай бүлгэмүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. «Ая ганга» гэжэ нэрэтэй студентнэрэй арадай театр, ниитын ажал ябуулагшадые бэлдэхэ факультет муу бэшээр хүдэлөө.

Залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ ажал хүдэлмэри тон ехэ удха шанартай. Манай институдай студентнэр ажалда дуратай, хүдэлмэришэ зон гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Ургаса хуряалгада, мал үрэжүүлгэдэ, хурьга абалгада, хониной нооһо хайшалалгада тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Имагтал 1970—71 оной һуралсалай жэлдэ зоотехническэ факультедэй студентнэр 20 мянга гаран хони искусственна аргаар үрэжүүлһэн, 20,5 мянган хурьга абажа түлжүүлһэн, 30 мянга гаран хонидой нооһо хайшалһан байна.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, институдай багшанар, профессорнууд эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри һайжаруулха, тэрэнээ үйлэдбэритэй нягтаар холбохые оролдоно. Эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэриин түсэб шэнээр харагдажа гуримшуулагдаа. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ манай эрдэмтэд оролсонхой. Гадна республикын эрдэмэй бусад эмхи зургаануудтай хамта манай институт тарялан болон мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар дурадхалнуудые оруулһан байна. Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудта ниитын гуримаар эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын университедүүд һайнаар ажаллаа. Хэшээл бүхэндэнь институдай 18—20 багшанар хабаадалсадаг байгаа.

Тэрэшэлэн манай институдай багшанар ажалшадай үмэнэ лекци олоор уншана, энэ хэрэгтэ студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Һуралсалай шэнэ жэл эхилхэнь. Институдай нэгэдэхи курснуудта 650 хүн абтажа, һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ гээшэ.

Студентнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, ажал хүдэлмэреэ һайнаар мэдэхэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ гээшэ институдаймнай партийна организациин гол зорилго болоно.

Д. ШИРАБОН,
Буряадай хүдөө ажахын институдай парткомой секретариин орлогшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай хүдөө ажахын институдай «… гал» учхозой эрхим һаалиншад Матрёна Степановна Дру… на. Степанида Поликарповна Степанова.

Д. БАЛДАНОВАЙ ф…

Пермь хотодохи «Камкабель» заводто үйлэдбэри оньһон аргаар хүтэлбэрилгэ тохёолдожо байнхай. Тэрэнэй түрүүшын элээжэ — тоололго-мэдээсэлгын центр ашаглалгада оруулагдаа. Тэндэ «Минск-22» түхэлэй электронно-тоололгын ба бусад машинанууд тохёолдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Минск-22» түхэлэй электронно-тоололгын машинаар мэдээсэлнүүд абтажа байна.

ТАСС-ай фотохроникэ.

МЭРГЭЖЭЛТЭ ДУРАДХАНА, ЗҮБШЭНЭ

ҮБҺЭНЭЙ ШАНАРЫЕ ОНСО АНХАРЖ…

Мал ажалые хүгжөөхэ үндэһэ һуури болгошо малай тэжээлые колхоз ба совхозууд элбэгжүүлхэ ёһотой. Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха ба хүсэд дүүрэнээр ашаглаха, үбһэ тэжээл, үбһэнэй гурил ба сенаж, силос ба шэмэтэ бусад тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ, тэжээлэй ургамалнуудай ургасыень дээшэлүүлхэ гээшэ шухала зорилго байһан зандаа.

(КПСС-эй XXIV съездын тоосоото элидхэлһээ).

Хэнэйшье мэдэхээр, һайн шанартайгаар бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээл, силос хони малай ашаг шэмые дээшэлүүлэн, үнэгүй мяха, һү, нооһо элбэг дэлбэгээр абажа гүрэндэ тушааха хэрэгтэ гол шухала үндэһэ һууринь боложо үгэдэг бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ малай тэжээлэй шанарые эрид һайжаруулха талаар оронноймнай хүдөө ажахын олон тоото эрдэмтэд технологическа элдэб янзын онол аргануудые бии болгон элирүүлһэн байна. Мүнөө үедэ эдэ түрүү аргануудыень үргэнөөр нэбтэрүүлһэн ажахынууд сабшалагдаһан үбһэеэ гурил болгон бутаргажа гү, али тусхай нүхэн соо даража, силаж хэжэ заншажа байнхай. Тиихэдээ сабшагдаһан үбһэеэ һүрилэн сомоод, тусхай түхеэрэлгээр һалхитуулан хатаана.

Тиин һайн шанартай үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, силос дараха түрүү онол аргануудай хэды үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байбашье, сабшалангай бүхы ногоо силаж, сенаж болгон дараха аргагүй. Юуб гэхэдэ, энээндэ олон янзын машина, техникэ хэрэгтэй болодог бшуу. Тиимэһээ хойнодоошье сабшалангайнгаа ногоо үбһэн болгон һүрилхэл байнабди.

Һүрилэгдэһэн үбһэн шанарайнгаа талаар нүхэндэ дарагдаһан силаж, сенажһаа, мүн ногооной гурилһаа нилээд доошо байдаг. Теэд сабшалангай ногоо үбһэн болгон һүрилхэдөө, шанарыень ехээр доошолуулангүй бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхарал багаар хандуулагдана.

Зарим ажахынуудай үбһэшэд сабшалангай ногоо хуряажа абаха бии байгаа арга боломжонуудаа хараадаа абаагүй дээрэһээ ехээр сабшажа, олон хоногой туршада хатаадаг, тиигэжэ малай бэе махабадта хэрэгтэй гол шухала бодосуудыень ехээр гээдэг байна.

Һайн шанартай үбһэ һүрилжэ абахын тула нэн түрүүлэн сабшагдаһан ногоо түргэн сагта хатааха хэрэгтэй. Тиихэдээ хура бороодо сохюулха, угаалгахагүйе оролдохо болоно.

Манай республикын эрхэ байдалда гектарай 34—35 центнер үбһэнэй абтадаг сабшалангай ногоо 1—1,5 үдэрэй туршада хатаахада зохид. Тиихэдэ буурсагта, бүдүүн эшэ набшатай ногоо 1,5—2 үдэрэй хугасаада хатаажа болоно. Сабшагдаһан ногоо түргэн саг соо, нэгэ жэгдээр хатаахын тула һөөлжүү тармуураар һэлихэ гү, али нарихан баалнууд болгон тармажа суглуулха хэрэгтэй. Хоорондоо 5—6 метр зайтайгаар баал болгогдоһон үбһэ 2—5 часай туршада хатааха зэргэтэй. Һүүлээрнь тэрэ баалнуудаа бухал болгон суглуулжа сомоходо болоно.

Үбһөө һэлихэ, тармахадаа хэр зэргэ хатажа байһыень хараадаа абаха шухала. Тиихэдээ ногооной эшэ набшын үйрэжэ хухартар хатааһанай хэрэггүй. Хэрбээ сабшагдаһан үбһэн хэмһээ ехээр хатаагдахадаа каротин, протеинээ ехээр гээжэ, шанараа алдадаг юм.

Тэрэшэлэн 19—25 процентһээ дээшэ бэшэ шиигтэй үбһэ наринаар һүрилхэдэ буритажа шанараа гээдэггүй. Хоёрдохёор, һүриеэ бороодо норохогүйгөөр һайнаар нюруулха шухала.

Үнгэрэгшэ хура бороотой, шииг нойтеор элбэг үдэрнүүдтэ үбһэ хуряалга хаа хаанагүй ехээр һаатаа. Мүнөө залаата, мүн буурсагта ногооной сэсэглэхэ үень дүүрэнтэжэ байнхай. Тиихэдэ зарим буурсагта ногоон шарлажа, набшаһаяа гүбихэнь дүтэлөө.

Хэрбээ сагай уларилай иимэ тогтуурингүй байбал, сабшалангай ногоо бага зэргэ һииргүүлээд, силаж болгон нүхэндэ дарабал һайн юм. Элдэб янзын залаата, буурсагта ногоогоор бэлэдхэгдэһэн силаж ашаг шэмынгээ талаар сенажһаа дутуугүй, юрын силосһоо протеин, каротин, мүн хуурай бодосуудаар нилээд элбэг байдаг.

Силаж болгон дарагдаха ногоое силос хуряадаг комбайнаар гү, али «КИР-1,5» түхэлэй косилкаар сабшажа болоно. Хэрбээ косилкаар сабшабал, сэхэ хойноһоонь тармаха хэрэгтэй.

Нойтон үбһэн тармуурай шүдэндэ абтадаггүй. Тиимэһээ 2—3 дахин ябуулха ёһотой. Сабш… ногоогоор силаж даралга … һаа юугээрээ илгаатай… нэгэдэхеэр, сенаж 50—5… центһээ дээшэ бэшэ шииг… һоор хэгдэдэг. Харин силаж… хо ногооной шииг 60—… цент байха ёһотой юм.

Бидэнэй шэнжэлжэ үзэхэд… сэглэжэ дүүрэхэ үедөө са… гай ногооной шииг 63—6… цент болодог байһаниинь … һэн. Теэд энэ үедэ ногоо … болгон дарахада эгээл таат… на бшуу. Намар эртүүр са… гай ногоогоор силаж хэхэ… сабшаһаар лэ тармаха хэрэг…

Хэрбээ һайн шанартай … дарахын тула нэн түрүүлэн … дэ хэһэн үбһөө гэнжэгэ … раар бага скорость дээрэ … ябталхада һайн. Тиихэдээ … ногоон бүхэниие 15 минут… ха зэргэтэй. Нүхэ… дүүрэхэдэнь дээгүүрнь … шэгдэһэн ногоо 20-… сантиметр зузаанаар хушаа… лиэтиленовэ пленкоор гү, … ройгоор (10—15 санти… заанаар) жэгдэлэн хушаха… тэй. Тиихэдээ нүхэн … рай үлэхэгүйгөөр шоройго… талаһаань бульдозероор … дэ һайн. Эдэ бүхы заабар… хазагайруулангүй, сабша… ногооной шэмэтэйдэ үбһэ … силаж элбэг дэлбэгээр … абабал, ниитынгээ алу… ашаг шэмые эрид дээшэлүү… дамжаггүй.

А. СТРЕЛК…
республикын хүдөө аж… туршалгын станциин … хүдэлмэрилэгшэ, Бур… АССР-эй габьяата агро…

ДУТАГДАЛАА ДАРЫ УСАДХАХА

(Аймагай Соведэй сесси дээрэһээ)

...шадай депутадуудай айма... Соведэй ээлжээтэ хоёрдохи ...һаяхан Мухар-Шэбэртэ бо... «Районуудай, городуудай ...шадай депутадуудай Соведүү... хүдэлмэри саашадань һайжа... ...ха хэмжээнүүд тухай» ...эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор ...гай Соведэй бэелүүлхэ зорил... ...» гэһэн асуудал зүбшэн ...

КПСС-эй ЦК-гай дурсагдагша ...ые, партиин XXIV съездын ...бэринүүдые бэелүүлэн, ай... ...й болон хүдөөгэй Соведүүд ...хүдэлмэреэ шэнэдхэн, ха... ...гааяа нилээд дээшэлүүлээ. ...оз, совхоз, предприяти болон ...гаанuудай ажал хүдэлмэ... ...түтөөр хабаададаг, түсэб даа..., абтаһан уялгын дүүргэг... ...түлөө оролдодог болоо.

...эй эхинһээ хойшо аймсовет ...ын 42 асуудал хаража үзэ... ...айна. Илангаяа аймагай Со... ...дөөгэй ажахын саг үргэл... ...комисси эдэбхи ехэтэйгээр ...э. Жэшээнь, комисси нии... ...малай үбэлжэлгэ, хабарай та... ...үнгэргэхэ, хони хайшалал... ...лай үбэлжэлгэ, хабарай та... ...ураалгада бэлэдхэлэй хэр ...ор ябажа байһан тушаа асуу... ...аар хэдэн рейдовэ шалгал... ...гэһэн, дутагдалнуудые ...дээрэнь усадхаха талаар ...шиидхэбэринүүдые абаһан ...юм. Эмхидхэлэй болон ойл... ...ын эдэ бүхы хүдэлмэри ...риин аша үрэ дээшэлүүл... ...ритой нүлөө үзүүлээ. Жэ... ..., аймаг дотор найма һара ...ха үйлэдбэрилгэ нёдондо... ной энэ үеынхидэ орходоо 2,7 процентээр, тэрэ тоодо гахайн мяхан — 9,5 процентээр, һү һаали — 3,5 процентээр, үнеэн бүриһөө һү һаалга 3,6 процентээр дээшэлээ. Эбэртэ бодо малай тоо толгой 8,8 процентээр, гахай — 2,6 процентээр олошороо. Гүрэндэ мал ажалай эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха гурбан кварталай түсэб августын 16-най мэдээгээр һүн 87,6 процент, мяхан — 56,7 процент, үндэгэн — 107,4 процент, нооһон — 91,9 процент дүүргэгдээ. Тиихэдэ ажалшадһаа мяха худалдажа абаха түсэб 260, үндэгэн — 51,6, нооһон — 94,8 процент дүүргэгдээ.

Гэхэтэй хамта «Районуудай, городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор олгогдоһон шэнэ эрхэнүүдээ аймагай болон хүдөөгэй Соведүүд ёһотоор хэрэглэжэ шададаг үшөөл болоогүй. Ниитын малай тоо толгой удаанаар олошорно, ашаг шэмэнь мүртэйгөөр дээшэлнэгүй, үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр ябуулагданагүй, хүдөө ажахын үйлэдбэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулха, олон жэлэй культурна бэлшээри байгуулха асуудалнууд мүртэйгөөр бэелүүлэгдэнэгүй. Эхэ орондоо эдеэ хоолой продукт болон бусад зүйлнүүдые худалдаха захил-түсөб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ талаар гүрэнэй журам һулаар сахигдана. Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудай ушар шалтагааниие элирүүлхэ, шухала хэмжээ абахынь тула ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ нүлөөлхэ ёһотой аад, Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд мүртэй юумэ хээгүй.

Хонин ажал эрхилэлгэ аймаг дотор урагшаа алхамшье дабшанагүй, нэгэл газартаа байһаар. Хэрбээ 1966 ондо аймаг дотор зууһаа 71 хурьган, хонин бүриһөө 2,8 килограмм нооһон абтаһан, гүрэндэ 33 килограмм шэгнүүртэй хонин тушаагдаһан байбал, энэ жэлдэ зууһаа 68 хурьган, хонин бүхэнһөө 2,8 килограмм нооһон абтаһан, гүрэндэ тушаагдаһан хонин бүриин шэгнүүр 1970 ондо 33 килограммда хүрэһэн байха юм. Иимэ болохолоороо аймагай хонишод үнгэрһэн табан жэлэй туршада урагшаа нэгэшье алхам хээгүй, нэгэл газартаа байһан болоно бшуу. Иимэ байдалай гол шалтагаан хадаа зооветмэргэжэлтэд болон хонишод хони үсхэбэрилгэдөө хуушанай арга хэрэглэһээр гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үүлтэр һайжаруулгын, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгын, абтаһан түл түрсын хойноһоо һайнаар харууһалгын хүдэлмэри хайша хэрэгээр ябуулагдана. Хурьга абаха даабаряа хоёр лэ ажахы — «Родина» колхоз, Забайкалец» совхоз дүүргээ. Тиихэдэ хонин ажал шэглэлтэй «Одон» совхоз зууһаа 49 хурьга түлжүүлээ. Энэмнай хоёр лэ хонинһоо нэгэ хурьга абаһан жэшээтэй болоно бшуу. Хонин ажал эрхилэлгэдэ хайша хэрэгээр хандаһанай хойшолон гэхэдэ, аймаг гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Гадна хони хурьгадай гарзалалга улам олошорно. Эдэ асуудал тушаа аймагай Совет анхаралаа һуладхаа гэжэ хэлэлтэй.

Мүнөө ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Мүн таря хуряалгын халуун хаһа аймагта эхилбэ. Гэхэ зуура, сессиин хүдэлмэридэ хабаадаһан ажахын хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна организацинуудай секретарьнар үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, таря хуряалгын ябаса тушаа тодорхойгоор хэлээгүй. Сесси дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүдые шагнаад байхада, тэдэнэр гол түлэб эрилтэ, хэрэглэмжэ хангаха асуудалнуудта хандаад лэ, харин материальна баялигаа арьбадхаха тушаа анхараагүй. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ аймгүйсэдком аймагай ажахынуудтай, али бүхы үйлэдбэритэй үшөөл нягта холбоотой болоодүй байна. Тиигэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэһэн эгээл шухала асуудал — Соведүүдые үйлэдбэридэ сэхэ хамаатай бололго Мухар-Шэбэрэй аймагта хүсэд шиидхэгдээгүй байна.

Аймагай Соведэй хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд Соведэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагдаха ёһотой байгаа. Гадна ажахы бүхэндэ байгуулагдаһан экономическа шэнжэлэлэй бюронууд аша үрэтэйгөөр хүдэлөөгүй. Энээнһээ уламжалан, үйлдбэридэ үгтэһэн түхэриг бүхэнһөө аша үрэ багаар абтана. Эдэ бүхы асуудалнууд тушаа аймагай, сельскэ Соведүүд анхаралаа шангадхаха зэргэтэй гэһэн шүүмжэлэл сесси дээрэ тон зүб хэлэгдээ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЗҮРХЭ СЭДЬХЭЛЭЙ ДОЛГИН

1

1969 он. Улаан-Үдэ хотодо «Алас-Дурна зүг» гэһэн зональна выставкын зал соо хүн зон олон. Соёлой дээдэ һургуулиин уужам сэлюун аудиторинууд соогуур харагшад яаралгүйхэн ябажа, зураг бүхэнэй урда зогсоно.

«Буряадай АССР» гэһэн гаршагтай зал соо хүн зон илангаяа олон. Зүбшье юм ааб даа. Юуб гэхэдэ, түрэл республикынгаа уран зураашадай зохёолнуудаар һонирхонгүй яахаб! Бэлигтэй уран зураашад манайда олон Зүгөөр нэгэ зураашан тухай хөөрэхэ гэһэн хүсэлтэй һэн хойноо эндэ тогтоё...

...«Загаһашан басаган» гэһэ зурагай урда хүн олон байба. Хүхэ-сэнхир долгиёо тууһан Байгал далайн номин хүшэгэ. Сагаан дэлһэтэй моридой урилдажа байһан мэтээр долгид хойно хойноһоо ерэжэ, ууртайгаар эрье сохёод сухарина. Загаһашалһан сахалинууд ганганалдан, уһанай нюруу дээхэнүүр хальбагахульбага ниидэнэд. Далайн эрьедэ түүдэг но соно. Һая баригдаһан, мүнгэн хашарһата омолнин шүлэн хүнэг соо шапагдажа, амтатай хоншуухан үнэр хүнэй хамар гасаална хэбэртэй. Зунай платитай хүдэр улаан басаган шүлэ худхажа сүлөөгүй. Далайһаа бусаха загаһашадтаа эдеэ хоол бэлдэжэ байһан басаганай нюдэдтэ баярай ошохонууд ялалзажа, урма дүүрэнээр энеэбхилнэ. Наранда дүрэжэ хара хүрин болоһон шамбай бэень, алтан шара үһэниинь, һэбшээндэ намилзаһан платинь Байгалай номин хүшэгэ дээрэ һайхан зураг мэтээр толорно...

Энэ зурагай авторынь хэн бэ? Буряадай бэлигтэй уран зураашадай нэгэн Владимир Яковлевич Гончарай зохёол болоно. Энэ хүнэй намтар, зохёон байгуулхы ажал тухайнь богонихоноор хөөрэжэрхие.

Владимир Яковлевич Гончар 1927 ондо Украинын Виницкэ областьдо түрэһэн. 1945 ондо Эрхүүгэй уран зурагай училищада һурахаяа ороо. 1950 ондо Улаан-Үдэдэ ерээ һэн.

Уран зураашын гол темэ—ажалша, хүдэлмэришэ хүн, тэрэнэй һанал бодолнууд, баяр баясхалан, этигэл найдалнууд. «Эб найрамдалай вахтада» (1950), «Шэнэ боро газарта» (1954), «Бар хүбшые һэтэлэн...» (1957) болон бусад зохёолнуудынь манай ажабайдалые, хүнүүдэй ажалай баатаршалгые үнэншэмөөр харуулна. Стахановска хүдэлөөн, шэнэ газар хахалалга. Эхэ ороноо электрижүүлгэ...

«Бар хүбшые һэтэлэн...» гэһэн зурагынь илангаяа һонирхолтой. Тэрэнэй сюжет юрынщэг. Дүлии хүбшэ тайга соогуур харгы гаргажа, үндэр үндэр бахананuудые бодхоожо байһан эрэлхэг дорюун хабсаргашад энэ зурагта харуулагдана. Тэдэнэр нилээд ехэ ажал хээд, амаржа тамхилжа һууна. Ямаршье бэрхэшээлһээ сухарихагүй, зоригтой хүнүүд эдэл даа гэжэ нюурнуудыень хараһаар ойлгонобди. Пимэл хүнүүд Амар мүрэн дээрэ хото бодхоогоо, зэрлиг газарта нефть олоо, шэнэ газар хахалаа гэжэ дахин дахин мэдэжэ абанабди. Энэ зурагта байгаали ямар гоёор харуулагданхайб! Үглөөгүүр эртэ. Мананай сэнхир унаар хүбшэ соо хүльбэрнэ.

Энэ зураг хадаа 50-яад онуудай эрхим зохёолнуудай нэгэн гэжэ тоологдохол ёһоорос тоологдоно.

2

Владимир Яковлевичай бүтээһэн зураг олон даа. Ород буряад арадуудай хани халуун нүхэсэлые магтан дуулаа.

«Түрүүшынхеэ» гэһэн зураг. Буряад хүн анзаһаар түрүүшынхеэ газар хахалжа ябана. Тээ саана тэрэнэй тала ород нүхэрынь — таряашан хүн ханиингаа газар хэр зүбөөр хахалхые хаража, шалгажа байна. Үни үнгэрһэн түүхын нэгэ хуудаһан урдамнай дэлгэгдэжэ, хани нүхэсэл гээшын айхабтар ехэ хүсэтэй, удхатай байһые ойлгонобди.

Нүхэр Гончар портредүүдые уран гоёор зурана. Тэрэнэй портредүүдтэ—республикымнай түрүү хүнүүд.

«Хонишоной портрет» гэһэн зохёолынь илангаяа һайн. Байгаалиин үзэсхэлэн гоё хүшэгын наана хонишон хүбүүн энеэбхилэн зогсоно. Шударгы, һүбэлгэн, бэрхэ, уужам сэдьхэлтэй хүн гэжэ этигэмээр.

В. Я. Гончарай зурагууд бүхы мэдэрэл, зүрхэ сэдьхэлэй долгинһоо утаһа абан бүтээгдэнхэй. Уран зурааша һайн мэдэхэ, ойлгохо, өөрынгөө дуратай юумые магтана, зурана. Энэнь тон һайшаалтай.

«Сибирягай портрет». Үбэлэй шэрүүн жабарые, зунай аяма халуунииеш һайса үзэһэн, ажал хэжэ, альгаяа нилээдгүйхэн холоһон, энэрхы һайхан сэдьхэлтэй, урин налгай зантай хүниие эндэ харанабди.

Хүнэй сэдьхэл, бодол, һанаае тобоймоор харуулха гээшэ уран зурааша бүхэндэ шадагдадаггүй. Нилээд удаан бэдэржэ олохо. Ямар шэрэ хэрэгтэйб? Ямар композици, сюжет эндэ таарахаб? Зураашын уран бэлиг лэ эндэл мэдэгдэхэ бшуу.

Дэлхэйн ажалшан арадай агуу багша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан, «Лениндэ Сүхэ-Баатарай айлшалалга» гэһэн зураг дүүргээ һэн. Энэ темэдэ бүтээгдэһэн зурагууд бии ааб даа. В. Я. Гончар энэ темые өөрынгхеэрээ шиидхээ. Уран зурааша образуудые гаргахадаа, сэдьхэл зүрхэн, бодол һаналаа харуулха хэрэгтэ бүхы бэлиг шадабарияа элсүүлдэг һэмнай. Энэшье зурагтаа баһал тиигээ. Ленин багшын, Сүхэ-Баатарай образууд этигэмэ, омогорхомо тодоор харуулагданхай.

Владимир Яковлевич Гончар номуудые шэмэглэжэ эхилһээр үнинэй юм. Тэрэнэй хэһэн зурагуудые манай уншагшад һайн мэдэхэ ёһотой. Уран зохёолшо Жамсо Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ романда зураһан зурагуудынь олон выставкэдэ табигдажа, үндэр сэгнэлтэ абаад, Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ музейдэ мүнөө табигданхай байдаг. Һүүлэй үедэшье нүхэр Гончар олон ном шэмэглээ. Б. Дандарон Б. Санжин хоёрой бэшэһэн «Заяанай зам» гэһэн романда нилээд олон зураг бүтээгээ.

Владимир Яковлевич Гончар зохёохы ажалайнгаа хүсэн түгэс охин дээрэ мүнөө ябана. Буряадай искусствын хүгжэлтэдэ тэрэнэй оруулһаншье хубита ехэ. Теэд саашадаа үшөө һайхан, удха түгэлдэр зохёолнуудые бүтээжэ, совет ажалша хүнэй соло дуудажа ябахыень юрөөнэбди, томо томо зурагуудые тэрэнһээ хүлеэнэбди.

С. НИКОЛАЕВА.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

...РАЛТАЙ
...ЖЭЭ АБАГ ЛЭ

...дэ һуурин Хориин аймагай ...тосхонуудай нэгэн юм. ...унай сагта бороо хурын ...үйлсэнүүдээрнь трактор, ...нуудай ябахын аргагүй, ...шабха, алхи янхануд ...дог байна.

...гала энэ зун бороо хурын ...ороһон дээрэһээ үйлсэнүү... ...аха аргагүй муухай бо... Ондоо тээһээ машинаар ...ерэһэн хүнүүд мэдэн... ...машинаа шабарта һуул... ...үнэтэ сагаа дэмы барана. ...нэгэ жолоошод машинаяа ...гаргаха зорилгоор дүтэ ...айлнуудай түлеэ, сусал..., хото хорёогойнь һургааг, ...йнуудые гүнзэгы уһа ша... ...хаяжа, гарза түбэг уша... байна.

...э ушар байдалые хаража ...е. нютагай Соведэй гүй..., харгы заһалгада хабаатай ...ургаанууд ямаршье хэм... ...нагүй.

...рин газарнуудай соёл ...дээшэлүүлхэ, болбосон ...й болгохо хоёр жэлэй доб... манай республикада һая... ...посхогдоһонтой дашарам..., нютагай Соведэй гүйсэд... ...гда тосхониие болбосон ...й болгохоһоо гадна, маши... ...торнуудай ямаршье сагта ...гөөр ябаха дардам харгы ...талаар яаралтай хэмжээ ...

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ЗЭДЫН вольфрам-молибденэй комбинадай коллективэй алдар соло республикаһаа холо саагуур таранхай юм. Эндэ ажалаараа шалгарагшад олон. Тус комбинадай шанаржуулгын фабрикада электрослесареэр хүдэлдэг Даша Шагжиев түсэбтэ наймадахи табан жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан байна. Нүхэр Шагжиев ажалайнгаа эршэ һуларуулангүй, үдэр бүриингөө даабри 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электрослесарь Д. Шагжиев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТОБШОХОНООР...

☆ Аймагай соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн хоёр агитбригада таряа хуряалгада хабаадагшадые хаа хаанагүй һонирхолтой концертээр хангана, элдэб янзын темээр лекци уншана.

Таряашад соёлшодтоо баяр баясхалан хүргэнэ, амжалта хүсэнэ.

☆ Толтойн дунда һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ «Восточные Саяны» колхозой элдэб үйлэдбэридэ хүдэлһэн байна. Ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө 200 һурагшад үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа. Дүн хамта 300 түхэригэй үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан байна.

Түнхэн.

Т. ЛОПСАНОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ДРВ-гэй МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ

ХАНОЙ. ТАСС-ай корреспондент Б. Петров иигэжэ дамжуулба:

ДРВ-гэй арад зон социалис байгуулалтын, ороной оборонно хүсэ бэхижүүлгын фронт дээрэ хамаг хаба шадалаа саашадань элсүүлэн жагсаалгын оршон байдалда республикынгаа 26 жэлэй ойе угтаба.

ДРВ-гэй ажалшад американ бомбодолгонуудай хойшолонгуудые усадхан, арадайнгаа бүхы ажахые найдамтайгаар хүгжөөжэ байна. Гүрэнэйнгоо түсэб амжалтатай дүүргэһэн промышленностиин түрүүшынь зургаа һарынь хүдэлмэриин үрэ дүн дээрэ хэлэгдэһые гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, хүнгэн промышленностьдахи ажалай бүтээсэ дурсагдаһан үе соо 3,3 процентээр дээшэлээ, тэрэшэлэн продукциин өөрынь үнэ 2,9 процентээр хямдараа.

ДРВ-гэй хүдөө ажахын кооперативуудай таряашад оролдосотой габшагайгаар ажаллана. Эдэнэр мүнөө жэлдэ барайгарай һайн ургаса хангажа, олонхи районуудта гектар бүриин 25-30 центнер ургаса хуряаба.

Август һарын тэнгһээ хойшо хура бороогой ехээр ороһонһоо уламжалан, Улаан ба Тхайбинь мүрэнүүд һабануудһаа гаража, зарим нютагуудта даамбануудые дэлбэ сохиһон байна. 1945 онһоо хойшо ДРВ-дэ үзэгдөөгүй энэ үер ехэ гарза хохидол ушаруулаа. Эндэхи хүн зон правительствынгаа уряагаар элсэн, үерэй хойшолонгуудые амжалтатайгаар усадхан зайсуулжа байна.

Урда Вьетнамда американ түримхэйлэгшэдэй барга зэрлиг дай хэжэ, ДРВ-гэй сүлөөтэ эрхэ ба аюулгүй байдалда хоро хүргэжэ байһан оршон байдалда ДРВ түүхэтэ ойгоо тэмдэглэбэ. Тус республика эзэрхэг түримхэйшүүлэй хорото балмад аашануудта шанга харюу үгэхөөр бэлэн байдаг зэбсэгтэ хүсэнүүдээ улам бэхижүүлнэ.

Эндэхи арад зон Вьетнамай Ажалшадай партиин хүтэлбэреэр социалис туйлалтануудаа хамгаалхын, улам батадхахын тула шухала бүхы юумэ хэнэ.

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын патриотическэ хүсэнүүд дайсанда эсэргүү сохилтонуудаа улам шангадхажа байна. Сүлөөлэлгэ гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Дарлак провинцидахи дахуул сэрэгүүдые августын 25-най һүни бута зада буудаһан ба дайсанай 2 батальон шахуу сэрэгүүдые үйдэлдэһэн байна.

Каосан Патет Лао гэжэ агентство иигэжэ дамжуулба: Лаосой Арадайсүлөөрэгын арми июниин 20-һоо августын 20 хүрэтэрхи үе соо болоһон байлдаануудай үедэ дайсанай 1500 гаран солдат ба офицернүүдые хүлһөөнь буулгаһан, 9 вертолёт буудажа унагааһан, сэрэгэй 4 машина һамна сохиһон, нилээд олон буу зэбсэг ба техникэ эзэлэн абаһан байна.

Кхмерэй информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Камбоджын национально-сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд августын 19-дэ дайсанда эсэргүү шанга сохилтонуудые хээ: Содао гэжэ районда болоһон байлдаануудай үеэр Сайгоной дахуул армиин зуу шахуу солдат алаһан ба шархатуулһан, 4 бронетранспортёр бута сохиһон, нэгэ самолёт унагааһан байна.

Эрид бата шиидэбэри

НЭЮ-ЙОРК. ТАСС-ай корр. А. Жигулёв иигэжэ дамжуулба: Холбоото Штадууд дотор забастовкын хүдэлөөн замханагүй. Экономикын талаар «онсо байдалай» правительствын зүгһөө соносхогдобошье, мүнөө орон доторнь 150 мянга шахуу хүнэй хабаадалгатай 200 гаран забастовко боложо байнхай.

Мичиган штадай Уоррен хотодохи автомобилиин заводой хүдэлмэришэд ажалаа хаяад гаража ошоо.

Холбоото Штадуудай баруун эрье шадарай докернууд забастовкоёо болюулхагүй гэжэ шиидэнхэй. Портнуудай ашаа тээгшэд ба складуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзай түрүүлэгшэ Г. Бриджэсэй мэдүүлһэнэй ёһоор, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ коллективнэ шэнэ договор соо оруулхые правительствын хорёо һаань, забастовко үргэлжэлүүлэгдэхэ болоно.

Ороной ажалшад өөһэдынгөө эрхын түлөө тэмсэхээр эрид шиидэнхэй гэжэ автомобильна ба авиационно промышленностиин хүдэлмэришэдэй нэгэдхэмэл профсоюзай түрүүлэгшэ Л. Вудкок тусхайлан тэмдэглэбэ.

Социалис оронуудта

...ЛЬШО

...ВАРШАВА. Вроцлаваһаа 30 ки...эй зайда оршодог Ельч хо... автомобиль бүтээдэг завод ... Тэндэ бүтээгдэһэн автома...ууд орон дотороо, мүн хи...ашье мэдээжэ болонхой. ...ондо энэ заводой түрүүшын ... 2 цех хүдэлмэрилжэ ... байгаа. «Ельч» гэжэ ав...дай 1958 ондо тус пред...ида бүтээгдэдэг болоходо, за... һураг суу холуур мэдээжэ ... һэн. Тэрэ сагһаа хойшо энэ ... 15 мянган тиимэ түхэ... автобус бүтээн гаргаа. Заво...дэлмэришэд бүтээдэг авто... шанар һайжаруулхын ... ехэ оролдолго гаргана.

... ондо энэ заводой конвей... 8 тонно ашаа шэрэхэ хүсэ... «Ельч-115» түхэлэй машина... гаража эхилээ һэн. Мүнөө ... коллектив «Ельч-316» тү... 10 тонно ашаа шэрэхэ ав... бүтээжэ эхилэнхэй. Эн... 3 мянган тиимэ машина ...ахаар хараалагдана.

...эндэхи заводой ашаглалгада ...гдаһанһаа хойшо хамта дээ... 30 мянга гаран автобус, ... автомашина бүтээгдэһэн ...

...ГОСЛАВИ

...ГРАД. «Раде Кончар» гэжэ ... бүтээлгын комбинадай ... орон дотороо мэдээжэ ...й. Джердапска гидроэлект...нда хэрэглэгдэхэ 180 мян...ловатт хүсэтэй мантан тө...мо хоёр генератор энэ предприятида һаяхан бүтээгдэбэ. Заводой конструкторнууд иимэ генераторнуудые бүтээхэ шэнэ арга зохёоһон байна.

Комбинадай бүридэлдэ ородог заводуудта трансформатор, электромотор болон бусад электроаппаратура, гэр байрада хэрэглэгдэдэг элдэб янзын приборнууд хэгдэдэг байна.

«Раде Кончар» комбинадай заводуудта хамта дээрээ 15 мянган хүдэлмэришэн ажаллана. Тэрэнэй мэргэжэлтэд Советскэ Союзда ерэжэ, хани нүхэдэйнгөө ажал хүдэлмэритэй танилсажа байдаг заншалтай.

КНДР

ПХЕНЬЯН. Корейн Арадай Демократическа Республикын баруун районуудта шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ захалаа.

Тэндэхи районуудта загаһа үсхэбэрилхэ ажахынууд бии болгогдоно. Нампхо хотын арадай комитет 300 гектар газарта загаһа үсхэбэрилхэ бааза байгуулха зорилготой. Энэ томо ажахын түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүргэгдээ.

Монгол

УЛААН-БААТАР. Арадай Монголой хүдөө ажахын нэгэдэл болон госхозуудай тарялан дээрэ энэ зундаа баян ургаса ургуулагдаба. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулгада ехэ анхарал хандуулһанай, баян ургаса үгэдэг шэнэ сортын шэниисэ таридаг болоһоной, мүн тарялангай ургаса дээшэлүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа бшуу.

Республикын хүдөө ажахын нэгэдэл болон госхозуудта таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байна гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье һаань, ургаса хуряалга хурдан түргэнөөр ябуулагдана. Ороной орооһо тушаан абадаг пункт болон элеваторнуудта түрүүшын хэдэн зуугаад центнер шэнэ ургасын тарян оробо.

Болгари

СОФИ. Сливен хотодо станок бүтээлгын шэнэ завод бодхоогдожо байна. Советскэ Союз, Чехословаки, ГДР-һээ худалдагдан абтаһан машина болон түхеэрэлгэнүүд энэ заводто һаяар тодхогдохоор хараалагдана. Тус предприятида гол түлэб «М-1» түхэлэй токарна станок бүтээгдэхэ юм.

Машина бүтээлгэ хадаа Болгариин экономикын гол һалбаринуудай нэгэн болоно. Тэрэ һалбариһаа ороной промышленна продукциин дүрбэнэй нэгэ хуби абтадаг байна.

(ТАСС).

ИАР-ай премьер-министр тушаалһаа бууба

КАИР. (ТАСС). Йеменэй Араб Республикын премьр-министр ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша Хасани Аль-Амри гэгшэ даадаг тушаалнуудһаа буугаа. Тэрэнэй толгойлдог правительство арбан үдэрэй урда тээ байгуулагдаһан юм.

Сана хотоһоо МЕН агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Аль-Амри гэгшэ Бейрут ошохоёо Йеменэй ниислэлһээ ниидэбэ. ИАР-ай шэнэ правительство ойрын хэдэн неделиин турша соо эмхидхэгдэн байгуулагдаха юм.

Үнэеэ буураһан американска долларой Баруун Европын оронуудай валютын биржадэ үргэнөөр дэлгэрһэн дээрэһээ Баруунай оронуудта мүнгэн һангай түгшүүрилтэ байдал тохёолдонхой.

Үбгэн Сэмэй онгосо гоожожо эхилээ.
Австриин «Кронен цайтунг» газетэһээ абтаһан карикатура
ТАСС-ай фотохронико.

Латиин Америкэдэ хашалта хэнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Холбоото Штадууд Латиин Америкын оронуудта хэдэг хашалтаяа улам шангадхажа байнхай. Хариин оронуудые хохидолдо оруулан, американ монополинуудай ашаг туһые хангаха зорилготой валютын-мүнгэнэй «онсо» программадаа Латиин Америкын оронуудые тааруулан зонхилхо гэһэн һэдэлгэ Вашингтоной зүгһөө гаргагдана. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, Латиин Америкын гүрэнүүд тэдэнэй экономикодо ехэ хохидол ушаруулха США-гай валютын-мүнгэнэй хэмжээнүүдые дурагүйгөөр угтаа.

Хамтын ябуулга хэхэ шухала

МЕХИКО. (ТАСС). Долларые «абархын» тула Холбоото Штадуудай абаһан хэмжээнүүд «Мексикын элдэб янзын эдлэл хэрэгсэлнүүдые гадаадада худалдаха хэрэгтэ муугаар нүлөөлхэ байха» гэжэ Мексикын президент Луис Эчеверриа правительствын ажал ябуулга тухай Национальна конгреес дээрэ элидхэл хэхэдээ мэдүүлбэ. Эдлэл хэрэгсэлнүүдые гадаадада гаргажа худалдаха ябадал үргэдхэхын, тиин оронуудайнгаа экономикын хүгжэлтые урмашалтай болгохын тула Латиин Америкын оронуудай хамтын ябуулга хэхэнь шухала гэжэ президент онсолон тэмдэглээ.

Ольстерто тэһэрэлгэнүүд болоно

ЛОНДОН. (ТАСС). Хойто Ирландидадхи байдал һүүлэй үдэрнүүдтэ бүри ехээр һүжэрөө.

Хотын тэг дунда байдаг, засаг барилсагша юнионис партиин байра сентябриин 2-то бомбын хүсэтэ тэһэрэлгээр бута сохигдоо. Общинануудай хоорондын харилсаа хангаха министерствын байшангһаа холо бэшэ хоёр тэһэрэлгын абяан дуулдаа. Хэдэн арбаад автомобилиин байдаг олон дабхар гараж үшөө нэгэ дэлбэрэлгээр һандаагдаба.

Лондондерридэ һуурин зоной ба британ солдадуудай хоорондо тулалдаануудай болохо үеэр Англиин майор хүндөөр шархатаа. Эннискилленидэ бомбо тэһэржэ, хотын ратушые һандаралда оруулһан байна. Тирон графствада хүршэ Ирландитай хилэлдэг хилэ дээрэхи таможни һандаргагдаа.

«Ольстерто шуһанай адхаралгын ба гасалан зоболон ушаруулһанай түлөө харюусалгые имагтал Англиин правительство, нэрлэн хэлэбэл, премьер-министр Хит дааха», гэжэ лейборис партиһаа һунгагдаһан парламентын гэшүүн М. Фут недели бүри гарадаг «Трибюн» газетэдэ бэшэһэн байна.

Буу зэбсэг худалдаха хэлсээн

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США «фантом» гэжэ 175 истребитель-бомбардировщигуудые ФРГ-дэ худалдаха тухай хэлсээ хэбэ. Энэнь Баруун Германида 750 миллион долларой сэнтэй болохо юм ха. Энээн тухайда оборонын министр Лэйрд мэдүүлээ.

УУЛЗАТАРАА БАЯРТАЙ, УКРАИНЫН АРТИСТНАР!

Украинын Ворошиловград хотын хүгжэмтэ-драмын театр манай республикада айлшалжа эхилһээр һара тухай боложо байна. Театрай коллективэй амжалта тухай газетэнүүдтэ һайса бэшээдэ.

Улаан-Үдэ хотын харагшадай гүйлтаар энэ театр һүүлшынгээ зүжэгүүдые эдэ үдэрнүүдтэ харуулба. Энэ коллектив гансашье ниислэл хотодо айлшалаад дүүрээ бэшэ, олохон районоор ябажа, зүжэгүүдээ харуулаа.

— Буряад ороноор ябахадатнай, ямар байба даа? — гэһэн асуудалтайгаар театрай главна режиссер Сергей Алексеевич Омельчүүтэ хандабабди. Тэрэ иигэжэ харюусаа:

— Бидэ Улаан-Үдэ хотодо, Буряад оронор ерэжэ, зүжэгүүдээ харуулжа эхилһэн сагһаа хойшо бахаха ханаабди. Юуб гэбэл, Улаан-Үдын хүн зон гэшэ театртэ ехэл дуратай байна. Энэнь үгөөр хэлэшэгүй һайн, һайхан. Искусство, театр тон гүнзэгыгөөр ойлгодог, биднэй зүжэг бүхэниие шүүмжэлхэ, хёрхо ниәдөөр харадаг байһандань гайхаабди, баяраабди. Артистнүүдые иигэжэ гайхуулха, баясуулхань хушэр даа!

Тиихэдэ театрай дирекоры орлогшо Анатолий Власович Зубарев бүришье баяртай:

— Ехэл һайн даа! Иимэ оршон байдалда хүдэлхэ гэшэ яаһан амар бэ! Би өөрөө иигэжэ һанаабди. Улаан-Үдэдэ хүдэлхөөр ерэхэ дурамни хүрэжэ байна.

Үнэхөөрөөшье Ворошиловградай энэ театрай коллектив уран бэлиг, искусствынгаа талаар һайн труппанууудай нэгэн ха юм. Тиигээд манай эндэ ерээд байхадань, бороо хуратай, үеэртэй байгаад, аймагһаа аймагта ябахадань, ехэл хушэр һэн. Тиимэшье һаань, энэ коллектив һаатан торонгүй, олон нютагаар ябажа, худөө зонтой уулзаа, зүжэгүүдээ харуулаа.

Гусиноозерск хотын шахтернууд, Загарайн аймагай колхоз, совхозуудай ажалшад, ангай совхозой, локомотив-вагон заһабарилгын заводой, мяхаһай комбинадай хүдэлмэришэд, Хиагтын хүн зон энэ театрай репертуартай танилсаба.

Ворошиловградайхидай амжалта ехэ. Һаяхан газетэнүүдтэ толилогдоһон Указ бүришье тэдэнние баясуулба. Республикымнай хүн зониие культурна талаар тон һайнаар хангаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум энэ театрай коллективые Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаба.

Украинаһаа ерэһэн айлшад! Бухы үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ баяр баясхалангаа таанадтаа хүргэжэ, сашашадаа иимэ амжалтатай ябахыетнай хүсэнэбди. Хожом ерэжэ байгаарайт!

Уулзатараа баяртай, Украинын артистнар!

Н. МАТОРИН,
Буряадай АССР-эй арадай артист.

ҮНДЭР НАҺАТАЙБ ГЭНГҮЙ...

Байгша оной апрель һарын хүүшаар Улаан-Үдэ хотын Геологическа гудамжада шэнэ фотографи нээгдэһэн юм. Үшөө 1967 ондо пенсидэ гараһан Елена Васильевна Дорофеева һайн дураараа энэ фотографиин хүдэлмэри эмхидхэлсэжэ дуратайгаа мэдүүлээ һэн. Үнинэй фотограф, дүршэлтэй мэргэжэлтын дурадхалые горбыткомбинадай хүтэлбэрилэгшэд тон дуратайгаар угтаһан байна.

1929 онһоо фотограф болоһон Дорофеева шалгаһан мэргэжэлээ гүйсэд шудалһан, жанцадгүй һайнаар мэдэдэг хүн. Һаһан соогоо тэрэ хэды олон фотографи эмхидхэлсээ, нэгэгээ гэшэб? Олон даа. Жэшээлхэдэ, ЛВРЗ-дэ, виадүгай дэргэдэ, мяханай комбинат шадар, ниислэл хотын түбэй фотоателеэшье эгээл түрүүн Дорофеева болон тэрэнэй нүхэдэй хүсөөр эмхидхэгдэжэ, амжалтатай хүдэлмэрилжэ эхилээ бэлэй.

Мүнөө эндэ, Геологическа гудамжада, тэрэ хүдэлмэрилжэ, дуратай ажалаа абьястайгаар хэнэ. Хэлхүүдэнь долоон басагад, бэрээд хүдэлмэрилнэ. Тиин Е. Б. Дорофеевагай хүтэлбэрилдэг коллектив комсомол-залуушуулаһаа бүридэһэн. Жэшээлхэдэ, комсомолка Татьяна Ускеева фотографи гээшые мэдэхэгүй ерэһэн аад, мүнөө яһала шадамархан болоо. Тиибэшье энэ мэргэжэл дүүрэн шудалха гэшэ балайшье бэлэн бэшэ аб даа. Гана нёдондо жэл дунда һургуули дүүргэһэн юм. Энэ хэрэгээ һайн мэдэжэ болоод, хойто жэл дээдэ һургуулида тэрэ орохо хүсэлэнтэй. Мүнөө жэл курсада ябалсаха.

Елена Васильевна басагада бултыень һурахаяа, эрдэм болбосороолоо дээшэлүүлхыень хүсэдэг.

— Нүхэд, булта һураха ёһотойт. Ямаршье мэргэжэлтэн болоод, фотохэрэг мэдэхэ, шадаха ябаһадатнай туһатай байха, — гэжэ тэрэ ходо хэлэдэг.

Аха нүхэрэйнгөө һайхан сэдьхэлэй һайн үгэнүүдые басагад дэмжэнэ. Люба Давыдова 11 класста, Майя Габеева — 7-дохи класста һураха. Катя Суворова мүн лэ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ зорилготой.

Басагад баран ороодосотойгоор ажалдаа хандана. Тиихэдэнь наһажаал болоһон Елена Васильевна тэдэнэй хаража омогорхон, бури урма зориготой ябадаг.

— Елена Васильевнамнай ехэл һонин хүн даа. Амарха гэжэ мэдэхэгүй. Хүдэлмэриимнай үдэр ү... часта эхилдэг юм һэн. Сэ... 1-һээ фотографиимнай үгэнэл ... үдэшын 8 час болотор хүдэ... лоо, — гэжэ Катя Суворова ...

Нүхэр Е. В. Дорофеева 3... дэй эхэ, хүгшэн эжы бол... үнинэй. Ашанарынь ... дуудта ябадаг. Юу хэжэ ... саараа гараа дэлгээд һууха... тэрэ хөөрэдэг.

Энэ бишыхан коллектив ... лагдаһаар таба һара бол... шынгээ үдэрһөө ... һайнаар хангахын түлөө ... һара бүринге даабари 120 ... һээ доошо бэшээр дүүргэнэ.

В. ТОКТОХОЕ...

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИ

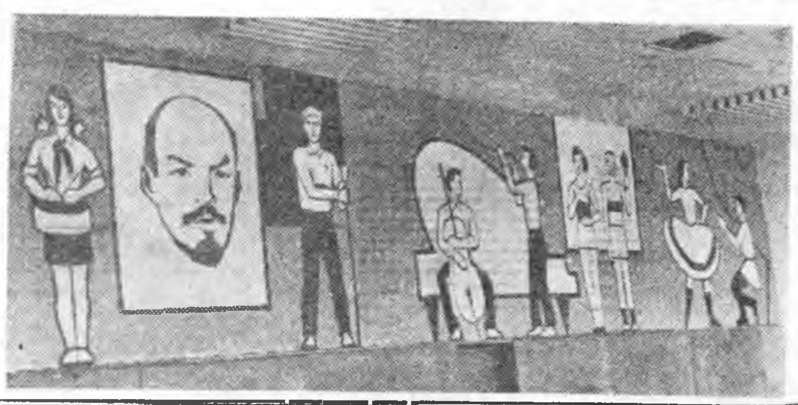

Загарай тосхоной һурагшад сентябриин 1-дэ шэнэ һургуулида хэшээлээ эхилбэ. Буряадай барилгын управлениин оньһожоруулагдамал 136-дахи колоннын барилгашад эндэ һургуулиин шэнэ байшан бодхоолон байна. Һургуулиин нээлгэдэ зориулагдаһан баярай митинг дээрэ КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Н. Скубаренко, һургуулиин директор Ж. Л. Актинов болон бусад үгэ хэлэжэ, шабинарые һуралсалдаа шэнэ амжалта туйлахыень хүсэһэн байна.

Һургуулиин соо һаруул классууд, актова ба спортын залнууд, байгаалиин кабинет, библиотекэ болон столово бии юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: һургуулиин шэнэ байшан, 1-дэхи «Б» классай һурагшад хэшээлдээ. Һургуулиин актова зал соо.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, СССР-эй уран зураашадай холбооной правлениин гэшүүн А. Н. Сахаровская һарьдаг үндэр уула хадатай, харьялаа түргэн гол горхотой Аха нютагаар айлшалжа. Буряадайхимнай «Кавказ» бэлигтэ уран зураашын дура сэдьхэлые татаа. Нүхэр Сахаровская эндэхи байгаалиин шэмэг гоёлтотой танилсахаһаа гадна, ажалша бэрхэ хүн зонтойнь уулзажа хөөрэлдэнэ.

Һаяхан Орлик тосхоной соёлой байшанда иимэ уулзалганууудай нэгэн үнгэргэгдөө. Олондо мэдээжэ болоһон уран зураашын ажал ябуулгатай дүтүүр танилсаха дуратай хүн зон эндэ олоороо суглараһан байна.

Нүхэр Сахаровская арадай «Гэсэр» гэжэ үльгэрые уран зурагуудаар лаажа шэмэглэн ёбоһон тухайгаа дэлгэрэнгүйгээр суглараашадта хөөрэжэ үгөө. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикынгаа уран зураашадай бүтээһэн хүдэлмэри тухай, өөрынгөө ерээдүйн творческо түсэб тухай мүн лэ хөөрэһэн байна.

Уран зураашын хөөрөө хүнүүд анхаралтайгаар шагнаһан, һонирхон асуудалнуудтаа тодорхой харюунуудые абажа, сэдьхэлээ хангаһан байха юм.

З. МАНДАГАЕВ.

«ЛЕТЧИК БОЛОО, ҺАА ЯМАР ХАБ?»

Е. ЗАХАРОВАЙ фотоэтюд.

„ОГОНЁК" АЯНШАЛГАҺАА БУСАБА

Удха түгэлдэр лекци, ирагуу дуун, гал түргэн хатар, сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ шүлэгүүд гэхэ мэтые ниәдөө хужарлан хаража, шагнажа амархада сэнгүүл байдаг даа.

Таряа хуряалгада хабаадажа ябаһан хүнүүдые культурнаар хангахын тула КПСС-эй Буряадай обкомой даабаряар эмхидхэгдэһэн агитбригаданууд республикынгаа аймагуудаар ябажа эхилээ юм. Тэдэнэй дунда Ленинэй ордентэ мяха-консервын комбинадай уран һайханай коллектив Кабанскын аймагаар долоон хоногой туршада аяншалба.

Тиихэ зуураа Кабанскын совхоздо, Исток, Красный Яр, Шергино, Байгал-Худара һууринуудай соёлой байшан соо, һү һаалиин ба гахайн фермэнүүд, полевой станууд дээрэ концерт табиһан, лекци уншаһан байна.

Концерт хаража, хүн зон ажалһаа жаахашье таһараагүй. Эдэ хоол барилгын үедэ, амархадаа ажалшад наада хараа. «Огонёк» гэжэ нэрэтэй агитпоездымнай гар бүхэндэ һайнаар угтаа, наада табигшадай халуунаар угтагдаа. Светлана, Владимир Жуковтанай гүйсэдхэһэн хатар суглараашадта илангаяа һайшаагдаа. Буряад арадай дуунууд, шог ёгто үгэнүүдые мүн уран һайханаар уншагдаһан шүлэгүүдые малшад ба таряашад һонирхон шагнаа.

Манай поездоор ябаһан 18 хүнүүдэй харуулһан концерт һонирхогшод, мүн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд һанамжала бэшэхэдэ, коллективэмнай баяр баясхалан хүргэһэн, амжалта хүсэһэн байна.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, «Огонёк» амжалтатай аяншалаа бусаба.

В. ЗУБАРЕВ,
комбинадай соёлой байшантай хүдэлмэрилэгшэ.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда һургуулида хоёр дабхар һайндэр сентябриин 1-дэ болоо. «Восточные Саяны» колхозой түрүүлэгшэ С. Л. Нолхонов һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэнтэй дашарамдуулан, үхибүүдые халуунаар амаршалаад, колхозой правлениин, парткомой, ВЛКСМ-эй комитедэй Хүндэлэлэй грамота һурагшадай үйлэдбэриин бригадада барюулаа.

Эдир 25 һурагшаһаа бүридэһэн түс бригадай (хүтэлбэрилэгшэнь һуралсалай таһагые даагша Л. Д. Истаева) эртэ хабар байхада 40 гектар сабшалан даажа абаһан юм. Эдир һурагшадай энэ коллективтэ нэгэ трактор үгтэһэн байгаа. Тэдэнэр амаралтынгаа үдэрнүүдые хэрэглэжэ, түрүүшын үдэрһөө даажа абаһан сабшалан дээрээ гаража, шулуу шохойень түүжэ хаяһан, нааг шэбхэ зөөжэ тараһан, газарай хүрьһэ зөөлэрүүлжэ борнойлһон, минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байна.

Үхибүүдэй ороодосотой ажал ашаа харюулаа. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр 12 үдэрэй турша да 680 центнер архим шанартай үбһэ һурилоо гэхэ гү, али гектар бүриһөө 13 центнер ургаса хуряаха даабаритай һаа, 17 центнер абаһан байха юм.

Мүн эдиршүүлэй бригадын гэшүүд 15 гектар куузику тариһаар шиидэһэн юм. Мүнөө үедэ куузику эрхим һайнаар урганхай, хуряаха сагые хүлеэжэ байна. Һазар үхибүүд энэ ургамалайнгаа баян ургаса хуряажа эхилхэнь.

Август һарын һүүлшын арбан хоногой үбһэ хуряалгын социалис мүрысөөнэй үрэ дүн гарахада, эдиршүүлэй түс бригада колхозоо түрүүлһэн байгаа. Иигэжэ эрхим ажалаараа суурахан үхибүүд мүнгэн шанда, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэбэ ха юм.

Л. ТАПХАЕВ.

АЗАЯА ТУРШААД ҮЗЭГТЫ

1966 ондо гараһан гурэнэй гурбан процентнэ шүүбэритэ урьһалажэ хүн зоной дунда олоор тараагдана. 1971 оной зургаа һарын туршада 208.129 түхэригэй облигаци худалдагдаа. Энэ урьһалажха хадаа ажалшадай мүнгэгээ нөөсэлэн хадагалха арга нүхэсэл болоно. Нөөсэлгын кассада мүнгэгээ оруулдаг бусад арганууд һаа энэ нүүгэрээ илгаатай гэхэдэ, облигациин ээд урьһалжамжынгаа бухы мүнгэнэй нэмэлтэ процентые шүүжэ абадаг байна.

Нөөсэлгын кассануудынь бүтэн байлгаха тухай үнэмшэлгэ баталжа, хүн зонһоо облигациинь абажа хададагдаг. Тиражай бүхэнэй наадаһанай һүүлэр облигациин шүүһэн тухай ээдтэнь мэдээсэдэг гү, али тэрэнэй зүбшөөлөөр шүүһэн мүнгэнь кассада орулагдан байха юм.

Гүрэнэй гурбан процентнэ урьһаламжаар жэл бүри найман тираж үнгэргэгдэдэг. Шүүбэриин ээлжээтэ тираж Ворошиловградта сентябриин 30-да үнгэргэгдэхэ. Мүнөө Нөөсэлгын кассануудай облигацинуудые худалдана, хүн зонһоо худалдан абана.

Гурбан процентнэ урьһаламжын облигацинуудые худалдан абажа, ээлжээтэ тиражай наадаһаа хабаадалсагты!

В. ГОМБОЕВ,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй нөөсэлгын касса болон гүрэнэй кредидэй талаар Управлениин таһагай ахалагша инспектор.

СПОРТЫН ҺОНИН

АМЖАЛТА ХҮСЭЕ

СССР-эй «А» классай футболистнуудай хоёрдохи бүлэгтэ наадажа ябаһан командануудай дунда хориин найман наадан мүнөөдэр Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй зонын стадионууд дээрэ үнгэргэгдэхэ.

Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд дүрбэн наадаа Сибириин городуудай стадионууд дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ үнгэргэхэ болоно. Түрүүшынь наадан мүнөөдэр Новокузнецк хотын стадион дээрэ «Металлург» командатай үнгэргэгдэхэ юм. Удаань — сентябриин 9-дэ Барнаулай «Динамо», сентябриин 13-да Красноярскын «Автомобилист», сентябриин 17-до Эрхүүгэй «Аэрофлот» командануудтай наадаха. Өөрынгөө стадион дээрэ сентябриин 23-да наадаха болоно. Энэ үдэр манайда айлшаар Курган хотын «Зауралец» команда ерэхэ юм.

«Сэлэнгэ» командын футболистнууд хабартаа «Металлург» командын футболистнуудтай өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, айлшадаа 2:0 тоотойгоор шүүһэн һааб даа. Мүнөө эдэнэр тэйгээ хэр гэлдэгшэ ааб?

Хаһайшье мэдэхээр өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан футболистнууд бага бэшэ амжалта туйладагынь мэдээжэ. Тиихэдэ тиигэ «Металлург» командын футболистнууд Владивостогой «Луч» командада ошоходоо, талмайн эзэдтэй 1:1 тоотойгоор тэнсэжэ гараһан. Мүнөө эдэнэр 25 очкотой мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана. Тиихэдэ манай «Сэлэнгэ» дүн хамтадаа 41 очкотой болонхой, юһэдэхи һуури эзэлжэ ябана ха юм. «Сэлэнгын» футболистнууд тэсэгэнэй өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, бириажа шадангүй хэдэн командатай тэнсэһэн һааб даа. Зүгөөр тэдэнэрые шүүһэн байбал, мүнөө үшөөшье олон очкотой, мүрысөөнэй таблицада урдуурхи һуури эзэлжэ ябаха байһаниинь мэдээжэ бэзэ.

Холын аян замда мордоһон «Сэлэнгэ» командын футболистнуудта эдэ уулзалгануудаа һайнаар үнгэргэжэ, олон очко асаржа ерэхыень хүсэе.

МАНАЙ КОРР.

☆ Мүнөөдэр үглөөнэй 11 часһаа Совет үүдэй талмай дээрэһээ утын ута — 42 километр 195 метрэй зайда республикын спортын бүлгэмүүдэй спортсменүүд урилдаанда табигдахань. Һонирхолтой энэ мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын «Урожай», «Буревестник», «Локомотив», Спартак», «Труд» клубуудай болон спортын эмхинүүдэй хурдан солбон спортсменүүд хабаадалсаха байна.

Т. БАДМАИН.

ЯШИНАЙ НЭРЭ ХҮНДЭДЭ, ЯШИНАЙ ХАБААДАЛГАТАЙГААР

МИЛАН. Эндэ дэлхэйн суглуулагдамал командын бүридэлдэ ороно, манай ороной эрхим вратарь Лев Яшин Италиин футболистнүүдтэй наадаба. Дэлхэйн суглуулагдамал командада Яшин, Виргилио (Португали), Бакстер (Шотланди), Пикок (Хойто Ирланди), Коллер (Австри), Оцвирк (Австри), Гарринча (Бразили), Колуна (Португали), Виницио, Тостао (хоюулаа Бразилиһаа), Хенто (Испани), Италиин командада — Сарти, Роботти, Кастеллетти, Вольчи, Мальдини, Лози, Мора, Анжелилло, Фирмани, Сивори, Паскутти гэгшэд наадаһан байна. Эндэ талмайн эзэд — Италиин футболистнууд 4:2 тоотойгоор шүүгээ.

Наадааай эхилһээр юһэдэхи минутын ябажа байхада, «дэлхэйн суглуулагдамал» командын добтолгон Тостао тоо нээбэ. Оройдоол зургаан минутын үнгэрөөд байхада, талмайн эзэд харюугай бумбэгэ сохихо оруулаа. Түрүүшын хахадай дүүрэхэдэ, наадаһай тоо 2:2 болоод байгаа. Хоёрдохи хахадта Пикок өөрынгөө ворота руу бумбэгэ сохижо оруулһан байха юм. 60-дахи минутын ябажа байхада, Италиин футболист Баризон үшөө нэгэ бумбэгэ дэлхэйн суглуулагдамал командын ворота руу оруулжа, наадаһай тоо 4:2 болгобо.

Италиин футболдо дуратайшуул совет ороной эрхим вратарь Лев Яшинай хүндэ хушар бумбэгэ шадамар бэрхээр абахадань, хэдэн удаа нэрэмэ альга ташалгаар угтаһан байна.

(ТАСС)

СЕНТЯБРИИН УЛАРИЛ ЯМАР БАЙХАБ?

Хэнэйшье мэдэхээр, август һарын хоёрдохи хахадта нарата дулаан үдэрнүүд үзэгдэжэ, үерлэһэн гол, горхоной уһан жэгдэрэн татажа, республикын колхоз, совхозууд үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн оролон байна. Тиихэдэ таряан эдеэшэжэ, ажахынууд тарягаа амяарлан хадажа эхилээхэй.

Манай Байгал шадаран алтан намарай тэрүүшын һара хэзээ хэзээнэйхиһээ дулаан байхаар хүлеэгдэнэ. Тиибэшье һүнинэ дэ, үглөөгүүр эртүүр хүйтэнэй аюултай болохо юм, модоной набша намаа шарлаха, дулаан ороной шубууд нютагаа бусахаар һүрэг һүрэгөөрөө нуур сөөрэмүүдтэ сугларжа эхилхэ. Үглөөгүүр гол, горхоной дээрэ хүбэн сагаан манан хөөрэжэ, бүрхэг үдэрнүүд эхилһэндэл үзэгдэжэ эхилбэ.

Сентябриин тэн багһаа нарата дулаан үдэрнүүд эхилжэ, худөө ниитэдүүдтэ таряа, үбһэ хуряалта дээрэ ажаллажа ябаһан зондо намжаа зохид байхань дэмжэгтүй.

Сентябрь һарада манай рес публикын ажахынууд таряа, хартаабха хуряалгаяа дүүргэнтэдэг гэшэ.

Зүгөөр таряа хуряалгын үедэ сентябрь һарада хура бороо орожо, һаад тойбо татахагүй ха гү? гэһэн асуудал гарадаг.

Сэхыень хэлэхэдэ энэ жэлэй сентябрь һара хэзээ хэзээнэйхи дэрэ дулаан байхаар хүлеэгдэжэ байна. Тиимэһээ энэ һарада шиг нойтон улүү ехээр орохогүй, харин нарата үдэрнүүд үзэгдэхэ болоно. Эхиндэнь һарын туршада дунда зэргээр 5—10 градус дулаан байхаар багсаагдана гэхэ гү, али урда жэлнүүдтэй жэшэжэ үзэхэдэ, 1—2 градусаар улүү дулаан үдэрнүүд үзэгдэхэ болоно.

Сентябриин 3—10, 15—25 болотор нарата дулаан үдэрнүүд үзэгдэжэ, 15—20 градус хүрэтэр дулаарха жэшээтэй. Зарим үдэрнүүдтэ 25 градус хүрэтэр дулаан байха зэргэтэй.

Һүниндөө 0—5 градус дулаан байжа, хюруу унаха, үдэртөө 11—16 градус хүрэтэр дулаарха. Һарын тэн багһаа, мүн һүүлшын табан хоногой туршада һүниндөө 3—8 градус хүрэтэр хүйтэржэ байна. Мүн һарын туршада баруун хойто зүгһөө һулахаанаар һалхилха. Һарын тэн багта секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха зэргэтэй.

Һарын туршада бага зэргэ үүлэтэй байжа, республикын урда аймагуудта 15—20, хойто аймагуудта 25—50 миллиметр хүрэтэр шииг нойтон орохо зэргэтэй. Хура бороо сентябриин 10—14-нэй, һарын һүүл багаар үзэгдэхэ.

Н. АФОНИНА,
гидрометобсерваториин директор.

«БАЙГАЛ» — ЗЭД...

«Байгал» ансамблиин ... артистнар Зэдын аймагай ... совхозуудта айлшаар ... жадар таряа аймагай ... Петропавловка тосхоной ... шадта хөёр концерт харуу...

Олондо мэдээжэ болоһон ... артистнар тэдэнэрэй дунда ... сана. Жэшээлхэдэ, РСФ... габьяата артистнар Б. ... Ч. Шанюшкина, Буряадай ... эй габьяата артистка ... нова хүнгэн солбон хатар ... раа, ирагуу һайхан дуу ... мөөрөө олоной дура татаа.

Суута артистнар Зэд... малшад, таряашадта арба... гой туршада айлшалжа ... Тори, Гэгэтэ, Белоозёрс... тэ нютагуудаар ябажа, ... руулха юм.

В. ЖАРКОВ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: ... лис мүрысөө саашада ... наар эмхидхэхэ тухай... КПСС-эй Центральна ... тогтоол. ТАСС-ай шухала ... сэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: ... эй Центральна Комитедэй ... лой түгэсхэл. «Тракторист» ... һэн С. Бухаевай очерк.

Гурбадахи хуудаһанда: ... байрада толлобо» гэжэ ... портаж. Хилын саанаһаа ... ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ... дентнүүд болобо» гэһэн ... таж. Шог ёгто мүрнүүд.

ЭНХИР КРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: ... — орон дотороһ һонин ... «Будильник» гэһэн ... та зориулагдаһан ... 13.35 — «Мүнөөдэр — ССР нефтиин промышл... ностиин удэр». 14.05 — ... церт. 14.35 — «Шубуун... гэһэн Москвагай кукла... театрай зүжэг. 15.45 — ... аяншалгада дуратай... клуб. 16.15 — орон дотоо... ниин. 16.45 — «Капитан... ган» гэһэн уран ... фильм. 18.15 — орон ... һонин. УЛААН-УДЭ ХАРУ... НА: 18.30 — «Ши орон ... раа аяншалнаш» гэһэн ... шадта зориулагдаһан ... га. 18.50 — симфоническэ ... «Жэмэй үдэш» гэһэн ... 20.00 — телечерк. 20.30 ... спорт тухай документ... фильм. 22.05 — арадай ... дуунай ансамблиин ... 22.30 — орон дотороһ ... 22.35 — теле-зүжэг.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 68-..., отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-..., 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-..., культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, объявлений приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.